

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

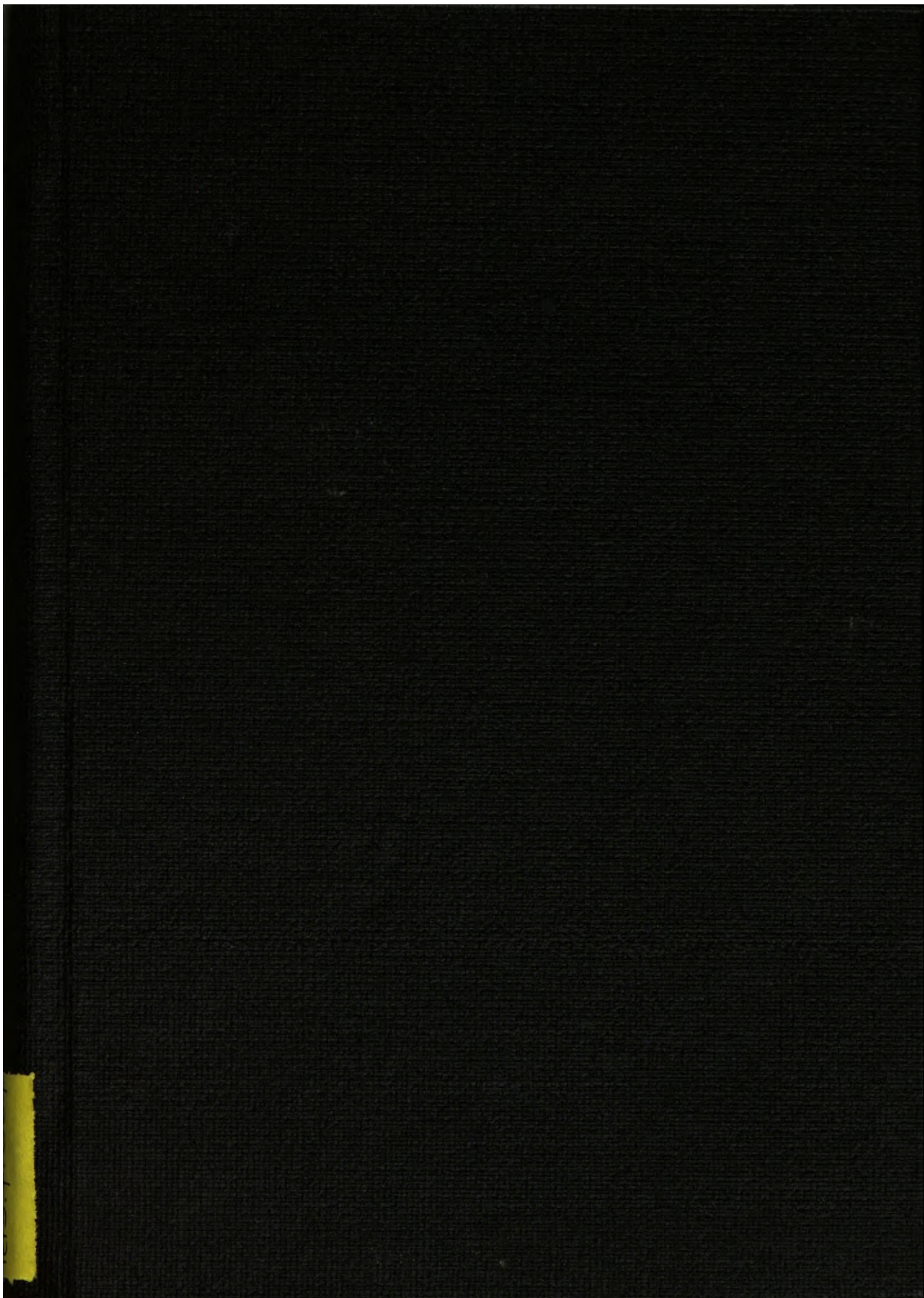
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

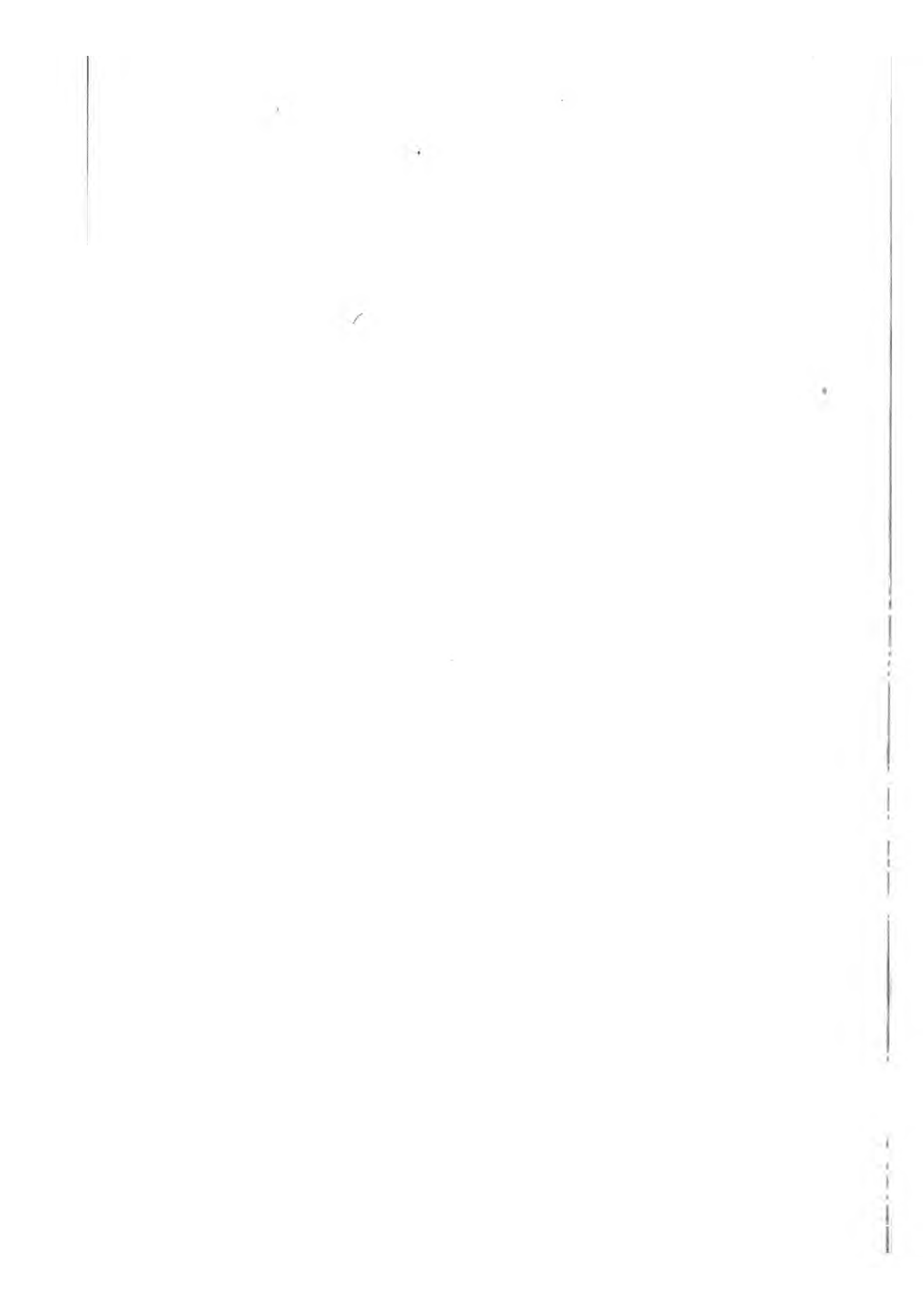
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

STANDARD M
EV & SUP

خطا صواب جدولی

صواب	خطا	سطر	صحیفہ
پرند	پرتد	۱۲	۴
طاقکداز	طاقکذار	۷	۱۳
آبشخور	ابشخور	۱۷	۲۲
پرورانہ سی	پرورانہ سنی	۱۴	۲۴
مسئول و مستدعا	ومسئول مستدعا	۹	۲۸
غبار	عبار	۷	۳۱
ھیج	هتج	۹	۳۱
آنک اکدار	اکدار	۳	۳۹
ھیج بو	هیج بر	۱۳	۳۹
ار	ابر	۳	۵۲
بسی	یسی	۱۰	۵۲
انہا	اتہا	۱۳	۵۴
اولدیلر	اویلر	۱۴	۶۹
نہادہ	نہادۂ	۲۲	۶۹
شرم و	شرمو	۴	۷۴
نہفتہ	نہفۃ	۵	۸۴
	بہ	۱۸	۹۰

اولدیغم صروده - آثار اسلافك انظار اخلافدن
 هیچ بر وقتده دور ایدلامسنى اك مفید وظائف
 انسانیتدن عد ایلدیکمه مبنی - او رباعی پرداز
 بی انبازك بعض اشعار برکزیده سنی ترجمه لر یله
 برابر، جامع بر رساله دخی وجوده کتیرلمك حسن
 ایفاسی جمله دن زیاده کندیلرینه عائد وظائف ادبیه دن
 اولدیغنی حضرت فیضی یه اخطار صورتنده عرض
 ایتمش ایدم .

اخطار عاجزانه می دکرندن زیاده تقدیر ایله
 سزاوار قبول کوره رک خیامك منتخب رباعیلرندن
 بعضلرینی جمع و ترجمه بیوردیلر . بونلر حکیمك
 ترجمهٔ حالنه علاوه ایدیلنجه نامنی یکیدن احیا ایدن
 شوکتاب حکمت تشکل ایتدی .

حضرت فیضینك تأیید اخوت یولنده بویله

علمه امت اولمق شرفه خواهشگر ایسهك، ساقیسی حضرت
مرتضا اولان حوض کوثر دن همان، تردد ایتمه می خوشکوار
نوش ایله !!

تقریض

فیاض حکیمك بعض خواص عبادنده تجلی ایدن
{ فیض سخنك اك كامل مظهر لرندن دادر بلاغت
پرورم معلم فیضی افندی حضر تترینك آثار خامه
ادبیانه لرندن استفاضه ایدن لر دن بولندیغم جهتله اکابر
شعراى اسلافدن :

سخن ازمن آفریده چوقوت از مروت
هنر ازمن آشکارا چو طراوت از جوانی
فخریه سنی لسان حال ایله کویا، وهر سوزی
پسندیده کرام ادبا اولان {خیامك} ترجمه حالنه دائر
یازدقلری مقاله بلیغه نك مطالعه سندن دخی مستفیض

سبب بی‌لورمیسن؟ کویا «ای انسان اوغلی عمر کدن بر
 کچه دها کچمش اولدیغنی صباح آینه‌سنده کوستردیلر سن
 ایسه حالا بیخبرسن»! ندای تنیه فرماسیله کراخواب
 غفلتدن بیدار ایتک ایچوندر!!

ای سوخته سوخته سوختنی
 وی آتش دوزخ از تو افروختنی
 ناسی کوی که بر عمر رحمت کن
 حقرا تو کجا برجت آموختنی

ای سن! که یانمغه مستحق یانمشلرک یانمشیسن! ای
 سن! که آتش دوزخک التهابنه آلت اولمغه لایقسن!
 نیجه یه‌دک دیه جکسن که «یارب عمر خیامه رحمت ایله» سن
 کیم اولیورسن که جناب حقه عفو و مرحمت تعلیمه قیام
 ایده سن؟!!

ایدل می و معشوق مکن درباقی
 سالوس رهاکن و مکن زراقی
 کرپیر و (اجدی) بخور جام شراب
 زان حوض که (مرتضا)ش باشد ساقی

ای کوکل! می و معشوق مصلحت‌سده عوق و تأخیری
 روا کورمه! تزویری براق ریایی ترک ایت! اگر فخر

دیمکسین! عالم روحانیدن تلقین اولنیش بوسوزی دکله،
 سن هم شیطانسن! هم حیوانسن! هم ملکسن! هم انسانسن!
 حاصلی تعیین ماهیت سنک الکده در صفات حمیده
 و ذمیده هر قنغی صفت ایله متصف اولور ایسهک اوصفتک
 صاحبی بولنیش اوله جقسک!

آن مایه زدنیاه که خوری یانوشی
 معذوری اکر در طلبش میکوشی
 باقی همه رایگان ترازو هشدار
 تا عمر کرانمایه بدان نفروشی

مأکل و مشاربکه کفایت ایده جک قدر، امتعه
 دنیویه دن کسب و استحصاله چالیشه جق اولور ایسک حقلی
 و معذورسن، بوندن فضله سی هب مزخرفات قیلندن اولوب
 ترازوده طارتمق کلفتته دکر شیر اولمدیغندن هان عقلکی
 باشکه دیوشرده، بهاسی بولنمز عمر عزیزیکی بوکبی دکر سنز
 شیرک مقابلنده صاتمغه غیرت ایت!

هنکام سفیده دم خروس سحری
 دانی که چراهمی کند نوحه کری
 یعنی که نمودند در آینه صبح
 کز عمرشی گذشت وتو بخبری

طلوع فجر دن اول خروس نه ایچون داد و فریاد ایدر

کردن منه از خصم بود رستم زال
منت مکش اردوست بود حاتم طی

عافیتک یرنده اولدجه طربخانه تسلیم و رضادن ایاغکی
طیشاری آتمه ! دشمنه آکه بیون رستم زال اولسه دخی
احبابنک دخی (حاتم طی) سماحتی حائر اولسه بيله بارمتی
آلتنده از یلوب قالمق ذلتی اختیار اتمه !

[*] کر روی زمین بجمله آباد کنی
چندان نبودکه خاطری شاد کنی
کر بنده کنی بلطف آزاد یرا
بتر که هزار بنده آزاد کنی

بتون ملک جهانی اعمار ایتمش اولسهک دخی، سنجه
بر ویران کوکنی شاد و معمور ایتک قدر موجب اجر
و ثواب اوله مز! وسائط لطف و مروته بر آزادی کندیکه
قول ایتک، بیک قول آزاد ایتکدن افضل واعلادر !

ای انکه خلاصه چهار ارکانی
بشنوسخی ز عالم روحانی
دیوی وددی و ملک و انسانی
باتست هراچه می نمایی آنی

ای انسان که ارکان اربعه عالمک زبده و خلاصه سی

[*] بو قطعه (علاءالدوله سنائی) اسمنه دخی کورلمشدر.

ایت که اگر حطب جهنم اوله جق قدر، شقاوته مالک
ایسهک! می ایچوب ایچمامکله، اهل جنت اوله مزسن!!

خواهی که پسندیده ایام شوی
مقبول حضور خاصه و عام شوی
اندرپی مومن و جهود و ترسا
بدکوی مباش تا نکونام شوی

مدوح انام و مقبول نظر خاص و عام اولق شرفه
نائل اوله یم دیر ایسک، دکل اهل ایمانک! یهود و خرستیانک
بیله غیابنده فنا لاقردی سوئله که بو حال شرف و شان ایله
اشتهاریکی مستلزم اولسون!!

بافقر قناعت کن و دلشاد بزی
در بند فزونی مشو آزاد بزی
منکر بفرزونی زخود و غصه مخور
در کم زخودی نکه کن و شاد بزی

فقیر اولدیغک حالدہ قناعت ایدرک معمور و مسرور
یشا! تزید ثروت و سامان صددنده اولیهرق آجق
حریتکی محافظیه چالیش! مال و منالجه مافوقه باقوب ده
یهوده کدرلنجه! مادونکه باقده خوشحال اولهرق یشا!

تا در تن تست استخوان ورنه و بی
ازخانه تقدیر منه بیرون بی

بو قدر بیهوده غم یمه که سبب نه در؟ نه اولیورسن
 بر آزده شادمان اوله رق یشا! اشبو ظلم دنیا سنده بر آزده
 عدل وانصاف ایله حرکت ایت! مادامکه دنیا نك صوکی
 یوقلق ایمش سنده کندیکی یوق فرض ایله ده وارلق
 علا تقدن وارسته و آزاده اوله رق یشا!

کر آمدنم بخود بدی نامد می
 ور نیر شدن بمن بدی کی بدی
 بهزان نه بدی که اندرین دیر خراب
 نه آمد می نه شد می نه بد می

اگر بوویر انخانه جهان کلامک اختیاری المده اولیدی
 هیچ کلور میدم؟ كذلك کتامک المدن کلسیدی نه اولدیغی
 مجهولم اولان دیار عدمه هیچ کیدر میدم؟ حاصلی بوندن
 اعلاسی اولمز که اشبو خراب آبا ده نه کلیدم! نه بورادن
 کیدیدم! نه ده بوراده بولنیدم!!

هان تا برمستان بدر شتی نشوی
 یا از در نیکوان بز شتی نشوی
 می خور که بخوردن و بنا خوردن می
 کر آلت دوزخی بهشتی نشوی

رندان می پرستک بزم انسا انسنه، صاقن خشونت
 طبع ایله وار میه سن! یا خود نیکمر دانک قپوسندن استئقال
 ایله تبعید اولنیه سن! سن همان نوش می کلفامه دوام

کوی نخورم باده که می باید مرد
میباید مرد کر خوری ورنخوری

اگر عارف ایسه ک، کندی حالکی شووجه ایله مقایسه
ایله، باق دنیا به کلیرکن نه کتیرمشدک که کیدرکن دخی آتی
آلوب کوتوره بیله سین؟! دیورسن که عشرت ایتمم زیرا
اوله جکم: بیلش اول که عشرت ایتمسه کده اوله جکسین
ایتمسه کده اوله جکسن!!

ای انکه نتیجه چهار و هفتی
درهفت و چهار دائم اندر تفتی
می خور که هزار بار بیشتر کفتم
باز آمدنت نیست چو رفتی رفتی!

ای عناصر اربعه و کواکب سبعة نك نتیجه سی اولان
انسان که مذکور آباء و امهاتك تأثیرات تحمل سوزندن
هر وقت سوزان و بریان اولمقده سین! همان عشرته قویل!
زیرا بیک کره دن زیاده در سکا دیورم که « تکرار بودنیایه
دونوب کله جک دکسن! بر کره کتدمی؟ غیری
کتدک!»

چندین غم بیهوده مخور شاد بزی
و اندر ره بیداد تو باداد بزی
چون آخر کار اینجهان نیستی است
انکار که نیستی تو آزاد بزی

نصلکه کوریورسون اولهیم ! فقط الله ایچون سویله ،
سندخی طبقی کورندیکک کی میسین ؟ (مولانا) نک اشبو

ظاهرش چون کورکافر پرحلل!
واندرون قهر خدای غر وجل! [۱]

یتی مصداق حالک دکلیدر؟

هنکام صبوح ای صنم فرخ پی
بر ساز ترانه و به پیش آوری
کافکند بخاک صد هزاران جم وکی
این آمدن تیرمه و رفتن دی

صبوح [۲] وقتیدر ای بت مبارکقدم قالدق! ترانه
ساز آهنگ شهناز اولهرق اسباب عشرتی احضار ایله!
زیرا بو حزیران وکانون آیلرینک علی التوالی کلوب کتیمی
بیکلرجه (جمشید) و (کیقباد) لری تیره خاک هلاکه
سر مشدر!!

برکیر زخود حساب اکر باخبری
کاول توجه آوردی و آخرچه بری؟

[۱] ظاهر حالی بتپرست مزارینسه بکزر پرزروزیور! اما
باطنی واجبتعالانک ظلمت خانه قهر و غضبیدر.

[۲] اخشام اوستی ایچیلان شرابه (غبوق) دیندیکی کپی صباحلین
ایچیلان شرابه ده (صبوح) تعبیر اولنور.

کرد و غبارندن صیریله جق اولورسهك همان طارم افلاکه
 قدر چیقارسین! سنك آرامگاهك سراق عرش آلهیدر
 عار اولسون سکا که بومزیت جلیله بی حائر ایکن کله سین ده
 مغاك خاکه قبانوب قالمق ذل و تزلزلی اختیار ایلیه سین!!

پیوسته زهر شهوت نفسانی
 این جان شریفرا همی رنجانی
 آگاه نه که آفت جان تواند
 آنها که تو در آرزوی ایشانی

منهمك اولدیغك شهوات نفسانیه سوق و دلالتیه،
 جان مقدسکی دائماً رنجیده و ازعاج ایتمکده سین، حالبوکه
 حصولی آرزو ایتدیك شیلرک هر بری جان عزیزک
 حقنده برر بلای مبرم اولدیغندن خبرک یوق!

شیخی بزنی فاحشه گفتا مستی
 هر لحظه بدام دکری پابستی
 گفتا شیخا هر آنچه کوی هستم
 اما تو چنانچه مینمایی هستی!!

صورت ظاهری حلیه زهد و صلاح ایله مزین شیخک
 بری، تو بیخا بر فاحشه دیدیکه «سن سرخوشسک و هر
 ساعت بر فاسقک دام هوسنه گرفتارسک! شو یله سین!
 بویله سین» فاحشه ده جواباً دیدیکه «یا شیخ! سن بنی

احیا و موتانک ایشنی کورن و بو آثاری طاغلق چرخ
 محافظه ایدن سنسن. بن هر نقدر فنا قول ایسم، بو قولک
 صاحبی سنسین! یرادیجی سن اولدقدنصکره کیمده نه
 قباحث وار؟!

برسنک زدم دوش سبوی کاشی [*]
 سرمست بدم که کردم این اوباشی
 بامن بزبان حال میکفت سبو
 من چون تو بدم تو نیر چون من باشی!

دون کیجه بر چینی دستی بی هر نصلسه طاشه چارپدم
 «بندن بویله بر حرکت اوباشانهک صدورینه مجرد حال
 سکرده بولمقلغم اولدی» دیرکن دستی لسان حال ایله
 بکا دیدیکه «یا هو! زمانیه بن دخی سنک کبی ذیحیات
 بر انسان ایدم زرده ایسه یقینده سن دخی بنم کبی خراب
 و تراب اوله جقسین» !!

ایدل اکر از غبارتن پاک شوی
 توروح مجردی بر افلاک شوی
 عرشست نشین تو شرمت بادا
 کابی و مقیم خطه خاک شوی

ای کوکل سن ارواح مجرده زمره سندن سین! بر کره وجود

[*] چینی اوانی و ظروفه فارسیجه (کاشی) تعبیر اولنور.

کویند حشیش بهر دلتنکی به
 وز جام شراب و نغمه چنکی به
 در مذهب کاملان چنین ماندر است
 یکقطره می زخون صد بنکی به

دیورلرکه حشاش، جان صقندیسی ایچون ایو اولوب
 هله تأثیر کسالت بخششی شرابدن و نغمه چنکدن دها زیاده در!
 بنم بوکا دائر معلوماتم یوق، فقط بونی ایوبیلیرمکه برطامله
 شراب، یوز اسرارکشک مردار قاننک دیتدر!!!

ای از حرم ذات تو عقل آ که نی
 وز معصیت و طاعت ما مستغنی
 مستم زکناه و از رجا هشیارم
 امید برجت تودارم یعنی

ای حریم ذات اقدسی، محیر العقول اولان! و بزم
 طاعات و معاصیمزدن مستغنی بولنان ایزد متعال! هر نقدر
 شراب معصیتله سرمست ایسم، رجا و تضرع خصوصنده
 آیق و هوشیارم! ونه حالدده بولنورسم بولنهیم، همان عفو
 و مرحمتکه امیدوارم!!

سازنده کار مرده وزنده توئی
 دارنده این چرخ برکننده توئی
 من کرچه بدم صاحب این بنده توئی
 کسرا چه کنه که آفریننده توئی

یر آلتده سکا نلر اولیور؟ باشکه نلر کلیور؟ بونک کیسه
فرقه وارمز!

ازتن چو برفت جان پاك من و تو
خشتی دونهند بر مغاك من و تو
وانكه زبرای خشت كور دكران
در كالبدی كشنند خاك من و تو!

بنم وسنك جان پاكمز تنكنای بدنن چيقوب كتدكدن
صكره، لحد خانه مزى ایكى اوج دانه طوغله و كریچ ایله
اورترلر! بعده بشقه لرك مزارینه اقتضا ایده جك طوغله یی
اعمال ایتمك اوزره سنك و بنم خاك وجود مزى یوغوروب
طوغله قالبنه وضع ایدرلر؟!

فریاد که عمر رفت بر بیهوده
هم لقمه حرام وهم نفس آلوده
فرموده نا کرده سیرر ویم کرد
فریاد زکر دهای نا فرموده

فریاد که عمر کتدی بیهوده یره! باخصوص که اطعمه
حرام تناولیه آلوب ویرمکده اولدیغم نفس بیله ملوث
اولمشدر! ایشله مامش اولدیغم فرائض واوامر الهیه یه
چهره ناموسمی قبیح و سیاه ایشدر! هله ایشلمش اولدیغم
معاصی ونواهدن ایسه، دادبر فریاد ایکی!!

و بنم جانمزه قصد ایتمش اولدینغی آکلاشیلور! بونی بویلجه
 ییلده کیت همان بریشیللک اوزرینه اوطور و جام و باده
 ایله کیفکی یتشدیرمکه باق! که هم سنک و هم بنم سطح
 خاک مزارمزه یشیللک پیدا اولمغه چوق وقت قالماشدر!

مائیم خریدار می کهنه و نو
 وانگاه فروشنده جنت بد و جو
 دانیکه پس ازمرک کجا خواهی رفت
 می پیش من آرو هرکجا خواهی رو!

کرك اسکی و کرك یکی شرابک مشتریسی بززا! دها
 طوغریسنی ایسترمیسک؟ باغزار جنتی ایکی آرپه!
 دانه سنه ساتان دخی بززا! اولدکن صکره نرهیه کیده جکنی
 بیلورمسون؟ سن شورادن بنم نواله شرابی کتیرده
 جانک ایستدیکی یره یقل کیت؟!

چون رفت ز جسم جوهر روشن تو
 باجنس دگر کزین کند مسکن تو
 آیند و روند و هیچکس نشناسد
 تا زیر زمین چه می رود بر سر تو

جوهر تابناک روح پاک، قفس جسدکن بعد المفارقه،
 خانه جسد بشقه بر مرغ روحه آشیان اولور! اولوقت
 خلق جهان بالای مزارکده هر بار آمدوشد ایدر اما،

باده ایچدیك وقت، جاهلار کبی عقلکی غائب ایده جک
 قدر ایچوب مست ومدهوش اولمه ! باده حرامک حقه
 (. . .) اولدیغنی ایستر ایسهک ! بو کوستردیکم شرائط
 لازمه بی قبول ایت، زمان عشرتده کیسه بی اینجتمه ! برده
 دلیک ایتمه !

ای آنکه پدید کشتم از قدرت تو
 پرورده شدم بنازوز نعمت تو
 صد سال بامتحان کنه خواهم کرد
 یا جرم من است یدش یا رحمت تو؟!

ای ید قدرتیله ساحه وجوده کلش و آلاء و نعماء
 جلیله سیله متنعم و پرورده بولغش اولدیغم قادر لایزال !
 مجرد کرم بی شماریکی تجربه مقصدیله عمرم مساعد اولدیغی
 تقدیرده یوز ! سنه قدر معصیت ایله اشتغال ایده جکم !
 بقالم من حیث النسبه بنم معصیتمی زیاده کله جک ؟ یوقسه
 سنک کرم ومرحمتک می ؟ !

این چرخ فلک بهر هلاک من وتو
 قصدی دارد بجان پاک من وتو
 برسبره نشین پیاله کش، دیر نماند
 تا سبره برون دمدز خاک من وتو

بو چرخ فلکک، مجرد بزم هلاکمزى التزام ایله سنک

کرخون صراحی نخورم مردینم !
 اوخودکه بودکه لب نهد بر لب تو !

ای لبلرنده چاشنی آب حیات مضمهر اولان جانانم !
 قدحه، لبلرکدن بوسه چین اولوق مساعده سنی ویرمه ! اگر
 صراحی نیک قاتی ! ایچمزسم بن انسان دکلم ! اوکیم اولیورکه
 دوداغنی سنک دوداغنه یناشدرمق جراتنده بولنسون ؟ !

آن قصرکه بر چرخ همی زد پهلو!
 بر در که او شهان نهادندی رو
 دیدیم که بر کنکره اش فاخته
 بنشسته و میگفت که کوکوکوکو ؟

اول قصر رفیع البیان که ایوان فلك ايله رقابته
 قالدیشور ! و همیشه آستانه شاهان عالم چهره سای نیاز
 اولورلردی ! بو کره اول قصرک دیوار کردون حصاری
 شرفه سنه قونمش بر اوکیک قوشنی کوردمکه علی التوالی
 « هانی اول کروفرکیانی ؟ هانی اول کبر و دار خسر وانی ؟
 هانی اول شوکت سلیمانی ؟ هانی اول احتشام سلطانی ؟
 دیو باغره رق اوتر طورردی ! !

چون باده خوری ز عقل بیگانه مشو
 مدهوش مباش وجهلرا خانه مشو
 خواهی که می لعل (....) باشد
 آزار کسی مجوی و دیوانه مشو

یتک ماصدقی بولنان اولئک؟ طاقیدر!!

می خوردن و کردگر خان کردیدن
 بهتر ز هزار زاهدی و رزیدن
 کر مردم میخوار بدوزخ باشند
 پس روی بهشتراکه خواهد دیدن؟!

می ایچمک، و ککر خلرک پشنده طولاشمق، بیک کره
 مزورانه زهد! وریا کارانه تقوا! اختیار ایتمکدن اولادر!
 اگر بالجمله می نوش ایدنلرک جهنمه کتسی لازم کلسه،
 یا جنتک یوزینی کیم کوره جکدر بیلهم؟!

اهوال جهان بردم آسان میکن
 و افعال بدم زخلق پنهان میکن
 امروز خوشم بدار و فردا بامن
 آنچ از کرم تومی سزدآن میکن

ای بنم ربم! دنیانک وقوعات هولناکنی بکا آسان
 و مساویء افعالمی عیجو مخلوقدن پنهان ایله! یالکز بو
 کون اسباب عیش و نوشمی تهیه واکمال ایدرک بنی خوش
 طوتده، یارینکی کون دخی، شان الوهیتکه نه دوشرسه،
 حقمده آنی اجرا ایله!!

ای آب حیات مضمرب اندرلب تو!
 مگذارکه بوسدلب ساعز لب تو!

اولکه، مهلکه دنیادن چیقماق اوزره چابوق
طاورانور! هله نه موطلودر! اولکه بو خراب آباه
ذاتا ایاق باصمامشدر!

از کردش این دائرة بی پایان
برخورداری دونوع مردمردان
یا با خبری تمام از نیک و بدش
یا بیخبری از خود و از کار جهان

بو لایتناهیء دائره نك دورندن استفاده ایتمك، ایکی
گروهه مخصوصدر، بری جهانك نفع و ضرینه وخیر
و شرینه تمامیه خیر و واقف اولان حکمای حقیرست
و آزادگان تهیدست اولوب:

اولدقسه بینوا هله مأمون آقتر
بو قدر ینارسه عالم ایچنده حصیرمز
(راغب)

بیتتی، ورد زبان شکران ایدن گروه پرشکوه،
دیگری دخی نه کندندن و نه ده احوال عالمدن اصلا
وقوف و معلوماتی اولمدیغی مثللو، حسیات انسانیه
و تأثرات وجدانیهدن بالکلیه محروم و بی بهره اوله رق

ارباب حس، مسئله عشقی فهم ایدر
زاهد قبارتمسون قولاق، انسانه در سوزم!
(مترجه)

ایتمکدن، هیچ اوتانمیور میسین؟ فرض ایدملکه بتون ملک
جهان سنک اولمش! نهایت براقوب کتهدن بشقه بوندن
نه استفاده ایده بیله جکسن؟!

کاویت در آسمان و نامش پروین
[*] يك کاو دکر نهفته در زیر زمین
چشم خردت کشای چون اهل یقین
زیر وزبر دوکاو مشتی خرین!!!

(سنبله) استنده کوکده بر اوکوز وار! بر اوکوز
دخی کره ارضک التنده طور یور؟! اهل یقین کبی بصر
بصیرتکی آچده، بوایکی اوکوزک هم التنده! وهم اوستنده!
بولنان بر طاقم . . . لرك دپشدکلرینی سیر ایت؟!!

چون حاصل آدمی درین شورستان
جز خوردن غصه نیست یاکندن جان
خرم دل انکه زین جهان زود برفت
وآسوده کسیکه خود نیامد بجهان!

مادامکه بو جهان پر شر و شورده، انسانک محصول
جهد و سعی، بیهوده کدرلنمکدن و نافله جان تو کتمکدن
بشقه بر شی اولمدیغی تحقق ایلشدر! . بو صورتده نه
بختیارددر .

اسلافده نه غریب اعتقاد وار ایمش!

بر طائفه دائماً دین و مذهب اوزرینه اعمال فکر
 و ادارهٔ مقال ایتمکده، و دیگر طائفه دخی شک و یقین
 صحرالرنده آواره و حیران طولاشمقده در ! برکون کله جک که
 بر منادی الهی مکمن غیبیدن چیقوب « ای حقیقتدن
 بخیبرلر طوغری یول نه اودر !؟ نه بودر !؟ » دیو ندا
 و اعلان ایده جکدر !

کر بر فلکم دست بدی چون یزدان !
 بر داشتی من این فلکرا زمیان
 از نو فلک دکر چنان ساختمی
 کازاده بکام دل رسیدی آسان

اگر قادر مطلق قدر، بنده اقتدار اولیدی، شوفلک
 کجر فتاری بسبتون اورته دن قالدروب یرینه آزادکان قید
 ماسوایی بختیار و برخوردار ایده بیله جک دیگر بر فلک،
 انشاد و ایجاد ایدردم ! (لله درّ من قال)

بکا بر مسکن اولسه کنبد کردوندن خارج
 بوسقف ییستون التنده زیرا راحتم یوقدر

شرمت ناید ازین تباهی کردن
 زین ترک اوامر و نواهی کردن
 کیرم که سراسر این جهان ملک توشد
 جز آنکه رها کنی چه خواهی کردن؟

بو یرامزلقدن، و بو اوامر و نواهی آلهیه مخالفت

افلاك عناصر و مواليد اعضا
توحيد همين است و دكرها همه فن

جناب واجب الوجود، دنيانك جاني، و دنيا دخی
انك جسدي ديمك اولوب صنوف ملائكة كرام جسدي
مزبورك حواسي، و افلاك ايسه عناصری، و مواليد دخی
انك اعضاسی مشابه سنده در: اشته توحيد باری بوندن
عبارت اولوب، بشقه افكار زائده، خرافات قيلندن قالور.

برخير و مخور غم جهان گذران
خوشباش و دمی بشادمانی گذران
در طبع جهان اکر وفايی بودی
نوبت بتو خود نیامدی از دگران

قالق! بو کیمیچی دنیا ایچون تاسه لنمه! کندیکی خوش
طوت وقتی ذوق ایله کچورمه نك اسبابنه باق! بونی ایو
دوشونکه دنيانك «هر کسه باقی اوله جق قدر» طبیعتنده
وفا اولمش اولیدی اسلاف حقه نده اولوب، ذاتاً نوبت
حیات سکا کلزدی!

[*] قومی متفکرند در مذهب و دین
جعی متعیرند در شک و یقین
ناگاه منبائی بر آید ز کین
کای بیخبران راه نه آنست و نه این!

[*] بوقطعه (شاه سنجان) اسمنه دخی کورلمشدر.

کرمن زمی مغانه مستم هستم
 کرکافر وکبر وبت پرستم هستم
 هر طائفه بمن کانی دارند
 من دانم و دوست هر چه هستم هستم!

اگر بن می مجوس ایله مست ایسم مستم! اگر کافر!
 یا کبر! و یا خود بت پرست! ایسم ینه او یله یم! مسـلک
 و مشربمک بسبتون خلافی اوله رق، هر کر و هک بنم حق
 صالحانه مده! برر کونه ذهاب باطلی وار! حالبوکه بنم
 ماهیتی بر بن بیلورم! بر معبودم بیلور! او بنی نصل
 بیلورسه بن او یله یم!

اسرار از لرانه تودانی و نه من
 وین حرف معمانه تودانی و نه من
 هست از پس پرده گفتگوی من و تو
 چون پرده برافتند تودانی و نه من!

سراثر از لیه نه سن! واقفسن نه بن! بو معمانکته پی
 نه سن! حل ایده بیلورسن نه بن! بزم شئونات حقیقته
 دائر در میان ایلدیکمز قیاسات باطله! وظنون واهیه! هب
 پرده آرقه سنده صورت بولمش او هامدن عبارتدر! پرده
 اورته دن قالدقندن صکره، حقیقت حال نه سنک بیلدیکک
 کبی چیقار! نه بنم بیلدیکم کبی!!

حق جان جهانست و جهان جله بدن
 واصناف ملائکه حواس این تن

اولسه‌م، آنده یأس و نکبتک صورت مدهشه‌سنی، ممثل
ومصور بولیورم!

یارب من اکر کناه بجد کردم
برجان و جوانی وتن خود کردم
چون بر کرمت و ثوق کلی دارم
برکشم و توبه کردم و «بد کردم!»

ای بنم ربیم هر نقدر حسابسز کناه ایشلدمسه‌ده
غیرک حقوقنه مجاوز ایتمکسزین نه ایتدمسه‌ده کندی جانمه
کندی وجودمه کندی کنجلاکمه ایتشمدر! ! فقط مکارم
معذرت پذیریکه کمال و ثوقم درکار اولدیغندن، بو کره
دخیل باب احسانک اولوب، سالک اولدیغم طریق
معصیتدن رجوع قیلدم توبه ایتدم «لاکن فنا ایتدم» !!

تاظن نبری که از جهان میترسم
وزمردن وزرفتن جان میترسم
مردن چو حقیقتست زان باکم نیست
چون نیک نزیستم آزان میترسم!!!

صاقین‌ها . «جهانیانندن یاخود طاتلی جاننک مفارقتندن
اندیشه ایدیور» دیو حقمده سوظن اتمه! مادامکه اولمک
عالم حقیقته انتقال اتمک دیمکدر! بو تقدیرجه بوندن
احترازه محل یوقدر: فقط دنیاده بولندیغم مدیجه فصلسه
اوصلو! وزاهدانه! یشایه مدمده ایشته آنکچون قورقیورم!

رمضان اولدیغنی پک اعلا بیلوردم، فقط حال صیامک
 زحمت و مشقتی کوندزمی کجه یه تبدیل ایتمش اولدیغندن!
 بن ایسه سحور دیویوردم !!

چون نیست مقام ما درین دیر مقیم
 پس بی می و معشوق عذا بیست الیم
 تاکی ز قدیم و محدث ایمرد سلیم
 چون من رقم جهان چه محدث چه قدیم!

مادامکه دنیاده بزم یرمزی طوته جق حکیم کامل
 یوغیش! بوضورتده می و محبوبسز یشامق غداب الیم ایچنده
 یشامق دکله ندر؟ بهی ساده دل! نه وقته دکین دنیانک
 قدم و حدوثندن لاف و کزاف ایده جکسین؟ اولدکن
 صکره دنیا ها قدیم اوامش! ها محدث اولمش! کیمک
 امورنده؟!

ایتکونه که من کار جهان می ینم
 عالم همه رایکان بران می ینم
 سبحان الله بهر چه در می نکرم
 ناکا می خویشن در آن می ینم

بووجهله که بن اوضاع نابجای جهان دقت ایدیورم
 اقبال و سعادت عالی اهل عالم طرفندن یغما ایلمکده
 اولدیغنی کوریورم!

فسبحان الله هرهانکی ستمه عطف نگاه رغبت ایده جک

مدرسه گوشه‌سنده غائب ایتیمش اولدیغمز نقد عمر عزیزى!
بو کره میکده پیکه‌سنده بوله‌بیله جکرز؟!!

در مسجد اگر چه با نیاز آمده‌ایم
حقا که نه از بهر نماز آمده‌ایم
زینجا روزی سجاده دزدیدیم
ان کهنه شد است باز باز آمده‌ایم

جامع شریفه هر نقدر بر طور نیاز مندانده کیردک
ایسه‌ده نه یالان سویلیم ، بو کیریشمز مجرد نماز قیلق ایچون
اولیوب . آنجق بر قاچکون اول کلوب بورادن بر سجاده
چالمشیدق . شمدی ایسه او سجاده اسکیمش اولدیغندن
یکیسنی آشیرهلم دیو تکرار کلدک . . [*]

من در رمضان روزه‌اگر میخوردم
تاظن نبری که بنخبر میخوردم
از محنت روزه روز من چون شب بود
پنداشته بودم که سحر میخوردم

بن رمضان شریفده اوروجی یر ایدمسه‌ده صاقین
«رمضانن خبری یوق» دیو حقمده سو ظن ایتیه‌سین!

[*] حضرت خیام بو مقاله‌سنده نه کبی بر نیت فساد اوزرینه
جامعه دوام ایتکده بولمان بعض کسانک حالی بر طرز قلندرانه‌ده
کوزل تصویر ایلشدر.

بزلرکه می افشای وجود ایله نشئه مندز! کمین پایه
 خاکدن بالای افلاکه قدر صعود و تعالی ایلدک! عاقبت الامر
 ارجاس نفسانیه و ادناس جسمانیه دن تعری و مجرد برله،
 طوپراغه رجوع ایتدک چونکه حقیقیشمز دخی طوپراقدن
 ایدی!

ای مفتی شهر از تو پرکار تریم
 با این همه مستی ز تو هشیار تریم
 تو خون کسان خوری و ما خون رزان
 انصاف بده کدام خونخوار تریم

ای مفتی ماجن! سندن دها فعألز! بو قدر مستلک ایله
 برابرینه سندن دها آیق! و دها او یانغز! سن سولک کبی
 خلقک قاتی امیورسن! بز آصمه نک قاتی امیورز! انصاف
 ایت خونخوارلق و جلادلق خصلت و حشیانه سی هانکیمزده
 دها زیاده در؟!!

ماخرقه زهد در سرخم کردیم
 و زخاک خرابات تیم کردیم
 باشد که درون میکده در یابیم
 عمری که درون مدرسه کم کردیم!

بزخرقه زهد و تقوایی، خنده کی شراب ناب اوغورینه
 فدا و خاک پاک حزاباته دخی تیم ایلدک! مأمول ایدرمکه

کرمیل تو با بیخردونا اهل است
من نیر چنان اهل و خردمندیم

ای فلک کردشکدن ممنون دکلم، شو قدر وارکه دنیایه
باغله جق قدر املم اولمدیغندن مستریجم! ای فلک اگر
تمایلات اقبال آور و توجهات سعادت کسترک هپ نا اهل!
وجهله! طاقنه منحصر و مخصوص ایسه سنی تأمین ایدرمکه
بن دخی سنک لطفکدن محروم اوله جق قدر عقلی
واهلیتی دکلم!!

من بی می ناب زیستن نتوانم
بی جام کشیده بار تن نتوانم
من بنده آندم که ساقی کوید
یکجام دگر بکیرو من نتوانم

بن عشرتسز یشایه مم! آنسز وجودمک مشاقنه تحمل
ایده مم! بن اول دم خرمک قولی قربانیم که ساقی بکا
«خاطریم ایچون بر قدح دخی آل» دیو تکلیف ایلیه
و بنده ایسه بو تکلیف عزیزلی! قبول ایده جک اقتدار
بولنیه!

ماکزی بیخودی طربناک شدیم
وز پایه دون بر سر افلاک شدیم
آخر همه ز آرایش تن پاک شدیم
از خاک بر آمدم و برخاک شدیم

اولوب انجق هر كس ايله اوزاقدن سلام ! اوزاقدن
مرحبا ! اتمكله قناعت كافيدر !

بر خود دركام و آرزو و بر بستم
وزمنت هر ناكس و كس وارستم
كر صوفیء مسجدم و كر راهبدير
من دانم واو چنانكه هستم هستم

يوزمه بالجمله امل و آرزو قبولرینی قیاتمغله هر مرد
و هر نامردك زیر بار منتنده ازیلوب قالمه دن خلاص
اولدم ! بن جامع مداومی بر صوفی ایشتم ! و یا خود مناستر
خادمی بر پاپاسمشم ! نه صفتی حائر ایسم بن بیلورم خالقم
بیلور ! هر نه ایسم اویم !!

هرکز بطرب شربت آبی نخورم
تا از کف اندوه شرابی نخورم
نانی نزنم بر نمك هیچکسی
تا از جگر خویش کبابی نخورم

ذوق ايله اصلا بر یوطم صو ایچدیکم یوق که عقیننده
ساقی المالندن کاسه کاسه شراب غم نوش ایتیمیم ! کیمسه نك
طوزینه اتمك باتیردیغم اولمز که در عقب آنک آتش منتیله
دلکباب اولیمیم !!

[*] ایچرخ زکردش تو خرسند نیم
آزادم که لایق بند نیم

[*] (ائیر الدین) اسمنه دخی کورلمشدر .

نه پيايم که نفس اماره ايله دائماً جنک وجد الديم!
 طوتهلم که بر مقتضای کرم عمیم النعم! بکا عفو واحسان ايله
 معامله قیلدک، یا ایشلیدیکم کناهلری کورمش اولدیغکی
 بیلدیکم ایچون وقوعه کلان شرم و محجوبیتمی نصل بر طرف
 ایدیم بیله مم؟!!

این چرخ فلک که ما در و حیرانیم
 فانوس خیال از و مثالی دانیم
 خورشید چراغدان و عالم فانوس
 ماچون صوریم کاندرو کردانیم

حیر تزدۀ تقلیاتی اولدیغمز شو فلک! عیناً فانوس
 خیال تمثالیدر: کونش شمعہ سی عالم محیط فانوسی اولدیغی
 کبی بزلر دخی پیرامن فانوسده حیران حیران طونوب
 طولاشان صور کوناگون و نقوش بو قلموندن عبارتتر!

شد دعوی دوستی درین دور حرام!
 الفت زکه؟ مردمی کجا؟ دوست کدام؟
 دامن زهمه کشیدن اولی باشد
 ازدور بهریکی سلام است و کلام!

بو زمانه ده دعوای محبت و دوستی، منهیات و محرمات
 یرینه کچمشدر! نه پارسک؟ کیمکله الفت ایدرسک؟ انسانیت
 نرده؟ حقیقی دوست قنده؟

جمله نك بزم الفت و مصاحبتندن ایاق چکمک اولا

کره ارض اوزرنده موجود معاصی بی، یالکز بن
 ارتکاب ایتمش اولسه مبیله! ینه حقمده تفضلات رحمانیه نک
 دستگیر عفو و اغماض اوله جغنی قویاً مأمول ایدرم! «روز
 عجز و حال درماند کیده الکنن طوتارم» دیو و عد
 بیورمشدک، آرتق بو بولندیغم حال فلاکت اشتمالدن ده
 بتر! دهها آجنه جق! برحاله بولمقلغمی آرزو ایتمه!

یا رب تو کلم سرشته من چکنم
 پشم و قصبم تورشته من چکنم
 هر نیک و بدی که از من آید بوجود
 تو بر سر من نوشته من چکنم؟

الهی مصدر حسنات و سیئات اولان طینتمی، ید
 مشیتکله سن یوغورمشسک بن نه یاپهیم؟! یوکدنمی؟
 کتاندمی؟ هر نه دن ایسه تارو بود خلقتمی سن بو کمشسن!
 سن اکیرمشسن! بونده بنم صنع ندر؟ بندن صدور ایده
 کلان کافه خیر و شری! روز ازله سن بنم آلتنه یازمش
 اولدیغک حالد، بو مقدراته بن هانکی اقتدار ایله قارشو
 طورهیمده آنلری ایشلیهیم؟!!

بانفس همیشه در نبر دم چکنم
 وز کرده خویشتن بدر دم چکنم
 کیرم که زمن در کذرانی بکرم
 زان شرم که دیدی که چه کردم چکنم

اسرار حقیقت نشو دحل بسؤال
 نه نیز بدر باختن نعمت و مال
 تاجان نکنی خون نخوری پنجه سال
 از قال تراره نما یند بحال

اسرار حقیقت، کړک سؤال و استفهام ایله کړک اچیه
 صرف و تلف ایتمکله، کشف و حل اولنور مسائلدن
 دکادر! انجق الی سنه مدت جان تو کتدکجه و خون دل
 یوتمدکجه، سنی شوره زار قیل و قالدن چیقاروب، کلزار
 وجدو حاله ایصال ایتمزلر!!

ایزد چو نخواست آنچه من خواسته‌ام
 کی کرد دراست آنچه من خواسته‌ام
 کر جمله صوابست که او خواسته است
 پس جمله خطاست آنچه من خواسته‌ام

مادامکه بنم مقاصد و مطالبم، جناب حقك مقاصدینه
 مغایردر، بو صورتده بنم مقاصدمه مقارن حق و صواب
 دیمك جائز اوله مز! جناب حقك مطالبی عین حقیقت
 و صواب اولدینی تقدیرده، بنم دخی کافه مطالبك باطل
 و خطای محض بولنش اولسی، امور طبیعیهدندر!

کر من کنه روی زمین کردستم
 عفو تو امید است که کیرد دستم
 کفتی که بروز عجز دستت کیرم
 عاجز تر ازین نخواه کا کنون هستم!

از آتش آخرت نمدازی باك
 در آب ندامت نشدی هرگز باك
 چون باد اجل چراغ عمرت بکشد
 ترسم که تراز ننگ پذیرد خاک!

ای نفس عذاب اخرویدن پروا ایتمدیك كبی، سرشك
 ندامتله کندیکی لوث معصیتدن دخی باك ایلندك! اصل
 دوشوندیكم جهت شوراسیدرکه اجل روزکاری قندیل
 حیاتیکی سوندرویده عازم سمت مزار اوله جغك وقت
 طبعاً مالك اولدیغك هجنت ووقاحتدن طولایی! قورقرم که
 سنی هیچ بر طوپراق قبول ایلسون!!

[*] از جرم حضیض خاک تا اوج زحل
 کردم همه مشکلات کر دوزر اجل
 بیرون جسم زبند هر مکر و حیل
 هر بند کشاده شد مکر بند اجل

سطح خاکدن اوج زحله! قدر، فلکیاته دائر نقدر
 مسائل مشکله وارسه، جمله سنی رصد علم و فکرله حل
 وکشف ایدرک هر گونه دام مکر و حیلهدن چاره جوی
 خلاص اولدم! و هر عقده دشوارك المحلالنه مخصوص
 برجهت سهولت بولدم! الا اجل عقده سی که بر درلو حل
 اولنه مدی کتدی!!!

[*] بو رباعی (ابو علی سینا) اسمنه دخی رسیده نظر در .

باکله همیکفت که افسوس افسوس
کو بانک جرسها؟ وکجا ناله کوس؟

طوس قلعه‌سی اوزرینه قونمش بر قوشی کوردمه‌که،
اوکنه کیکاوسک قوری قفاسنی قومش شو یله بر خطاب
ایدر: یازق! یازق! سویله بقایم هانی اول چا کلرک صدای
شهر آشوبی! که قطار قطار اسباب دارات و احتشامکی
طاشیقده اولان خیول و بغالک یال و بالنه تعلیق اولنمشیدی!
هانی اول دهلرک عزیزو ولوله انکیزی! که شکوه خسروانه
و کیر و دار جهانگیرانه کی، هر طرفه اعلان ایچون،
صبح و شام، پیشگاه حزگاه فلک بارگاهکده، چالنه‌ور
طورردی؟!!

غم چند خوری بکارنا آمده پیش
رجست نصیب مردم دور اندیش
خوشباش و جهان تنک مکن بردل خویش
کز خوردن غم قضا نکردد کم و بیش

مستقبل ایچون بو قدر اندیشه‌ک نه اولیور؟ دور اندیش
آدمک هیچ بر وقت کوکل عذابندن رهایاب اوله مدیغنی
بیلیوره یسین؟ سن همان کندیکی اکلندیرمه‌که باق! و دنیایی
کندی باشکه زندان ایتیه کور! چونکه دوشونمکه،
و بیروده غم یمکه، قضا و قدر، اصلا وظائف مأمورده‌سندن
مخلف و انحراف ایتمز؟

مالعبتکا نیم فلک لعبت باز
 از روی حقیقتست نر روی مجاز
 بازیچه همیکنیم بر نطع وجود
 رفتیم بصندوق عدم یکیک باز

بز بر طاقم قوقله لرز! فلک ایسه بزى اوینادان
 قوقله بازدر! « بو تشبیهی حقیقت اولق اوزره تلقی ایدرک
 مجازه حمل ایتما لیسک » شویله که بر مدتیجک بساط وجود
 اوزره اوینادقد انصکره بتکرار صندوق عدمه کیروب نهان
 اولدق!

رفتند و زرفتکان یکی نامد باز
 تاباتو بگوید از پس پرده راز
 کارت زنیاز میکشاید نه نماز!
 بازیچه بود نماز بی صدق و نیاز!

کیدنلر کتدیلمر! رهنورد صحرای عدم اویلر! بونلردن
 بریسی دونوب کلدیکه ورای پرده اسرارده مشهودی
 اولان احوال جاریه دن سکا بر خبر ویرسون! سنک
 امور مشکلهک آنجق تضرع و نیاز ایله حل اولنور،
 نمازدن حل اولنمز! باخصوص که تضرع و نیاز یوزندن
 اولمیان نماز، نماز دکل عادتا او یونجقدر!؟

مرغی دیدم نشسته بر باره طوس
 دریش نهاده کله کیکاوس

بر کچه او طور مشسکده، صبا حلین قلقوب یوریویر مشسین!

بامردم پاك اصل و عاقل آمیر
وزنا اهلان هزار فرسنگ کریز
کز زهر دهد ترا خرد مند بنوش
ورنوش رسد زدست نا اهل بریز

دائما اصیل و عاقل ذواتک مصاحبتی اختیار، و نا اهللرک
الفتدن فرسخ فرسخ فرار ایله، عاقل کیمسه سکا زهر ایچمکی
تکلیف ایدر سده قبولده تردد ایله! اهلیتسز آدم سکا
شربت دخی صونسه همان دو کیویر ایچمه!

یارب تو جال آنمه مهر انکیر
آراسته بسنبیل عنبر بیر
پس حکم همیکنی که دروی منکر
این حکم چنان بود که «کج دار و میرز» [*]

الهی او محبت انکیز مهوشک، پیرامن جمالنی، هم سنبیل
عنبر بینر و کاکل مشک آمیز! ایله مطرا و مزین قیلرسین!
همده «صاقین باقمه» دیو بزه بر امر قطعی ویررسین!
مطاواعت و قبولی طاقت بشریه نك خارجنده بولنان بوامر
جلیک حکمی، بر طولش کاسه پی «اکری طوت اما
صاقن دوکمه» دیمک کبی محاله معلق تکالیفدن صاینلزمی؟

[*] تکلیف مالا یطاق اولندیغی مجلده قوللانیلور بر تعبیردر.

درخون کسی مال کسی قصد مکن
وان نغمه که داری زکسان بازمدار

اهل ایدرک جناب حقک فرائضنی ترک و کیسه نک
حقوقه تجاوزله جاننه مالنه قصد ایتمه ! ما کل و مشار بکدن
دخی محتاجینی حصه دار ایله، سن همان بووظائف لازمه یی
اجرا ایله ده وار میکسار اول ! آخرتده بوندن ترتب
ایده جک مسئولیتی بن درعهده ایدرم !!

کرباده خوری تو باخرد مندان خور
یا باصنمی ساده رخی خندان خور
بسیار مخور ورد مکن فاش مساز
اندک خوروکه گاه خور و پنهان خور

عشرت ایده جک اولورسهک یا اهل عرفان و یا خود
کولر یوزلی بر جوان ایله ایت ! چوق ایچمه ! ایچمکی
عادت ایدنمه ! ایچدیکنی بیلدیرمه ! سیرک ایچ ! کیزلی ایچ !

ای دل همه اسباب جهان خواسته کیر
باغ طربت بسبرزه آراسته کیر
وانگاه بران سبرزه شی چون شبنم
بنشسته و بامداد بر خاسته کیر

ای کوکل بالجمله اسباب تعیش جهانی تملک ایتمش !
وباغزار نشاطکی سبزه انبساط ایله مزین اولمش فرض
ایت ! وشویله فرض ایت که اویشیلک اوزرینه شبنم کبی

چندان برواین ره که دویی برخیزد
 ورهست دویی زرهروی برخیزد
 تو اونشوی ولیک اگر جهد کنی
 جایی برسی کز تو تویی برخیزد!!

اثنیت و انانیتی کندکن محو و سلب ایدنجیه قدر
 سلوکه دوام ایتلیسک چونکه لوث انانیتی سندن تطهیر
 و ازاله ایده جک انجق سلو کدر! بونی محقق بیللیسک که
 سن هیچ بر وقت او؟! اوله مزسین فقط قوت ریاضات
 و سائقه مجاهدات ایله سندن سنلکی محو و سلب ایده بیله جک
 بر مقام ممتاز احرازینه نائلیت سنجه، امور ممکنه دندر!

افسوس که سرمایه زکف بیرون شد
 دردست اجل بسی جگرها خون شد
 کس نامد از آنجهان که تا پرسم از او
 کاحوال مسافران عالم چون شد؟

دریغا که سرمایه عمر عزیز الدن کتدی! اجل النده
 جگر خون اولدق کمنه قالمدی! بر کره! او دنیا دن کمنه نک
 دونوب کلدیکی یوق که صورالم بقالم، بورادن او طرفه
 کیدنلرک عاقبت حالی زهیه منجر اولدی؟!!

سستی مکن و فربضه حق بگذار
 درعهده آنجهان منم باده بیار

آز قالمشدر! حالبوکه شمدی مدققانه ملاحظه ایله آکلایورمکه
بو قدر ادراکات و معلومات ایله برابر، حقیقته دائر هیچ
برشی اکلایه مامشدر!!

چون نیست درین زمانه سودی زخرد
جزبی خرد از زمانه برمی نخورد
پیش آر از آنکه او خرد را ببرد
تا بو که زمانه سوی مادر نکرد

مادامکه بوزمانه ده عقلک فائده سی یوغیمش و جوهر
عقلدن محروم اولاندن بشقه کیسه ایچون سعادات زمانیه دن
استفاده قابل دکل ایمش! او یله ایسه عقلی کی دره جک!
ونور ادراکی ازاله ایده جک! برنسنه ویرکه اقبال زمانه نک
بزه طوغری دخی توجهنه وسیله اولسون!

بک نان بد و روز کرشود حاصل مرد
وز کوزه اشکسته دی آبی سرد
مأمور کسی دکر چرا باید بود
یا خدمت چون خودی چرا باید کرد

ایکی کون چاشمقله براتمک قزانمق و قریق دستیدن!
بر لحظه صغوق صو ایچمک قابل ایکن سبب مجبر اولمدینی
حاله بشقه سنک بار فرمانی آلتنده نیچون از یلوب قالملی!
ویا خود کندک کبی برانسانک ذل خدمتی ندن اختیار
ایتملی!!

ایده کلدگری وقاحت و فضاحت حسیده! ابرار امت
و صلحای امتی دخی، تزدیل و بدنام ایشلردر!!

اجرام که ساکنان این ایوانند
اسباب تردد خردمند اند
هان تا سررشته خردم نکنی
کانان که مدبر ند سرکر دانند

ایوان فلك سکنه سی اولان بو اجرام سماویه نك، همان
عقلا حقنده وسائل وسوسه و تردد اولدقدن بشقه، دیگر
فائده سی یوقدر! صاقین بونلرک تأثیرات موهومه سنه اعتقاد
ایدرک سررشته عقلکی آنته قاچیر میه سین که مدبر و مؤثر
ظن ایتمش اولدیغک اجرام فلکیه سنندن بتر متخیر
وسرکردندر!!

[*] تا بود دلم ز عشق محروم نشد
کم ماند ز اسرار که مفهوم نشد
اکنون که همی بنکر ماز روی خرد
معلوم شد که هیچ معلوم نشد

اولدم اوله لی، کوکلم فیض عشقندن محروم اولمیوب
سراثر حکمییه دائر، حل و کشف ایده مدیکم مسائل پک

[*] بوقطعه صاحب تفسیر کبیر (امام فخر رازی) اسمنه دخی

رسیده نظر در .

ای عقل و شعوردن بی بهره اولان فلک! اصلا
 آزادگان غوائل دنیویهنک ایشنه باقمق ایستمزسین! فقط
 فرومایه لره نامردلره کلنجه، سعادت ورفاهی آنلره دفینه
 دفینه اعطا ایدرسین! «هی مخنث دوست، چرخ سفله
 عشق اولسون سکا»!

چون حاصل آدمی درین جای دودر
 جز درددل و دادن جان نیست دگر
 خرم دل آنکه یکنفس زنده نبود
 وآسوده کسیکه خود نژاد از مادر!

مادامکه بری مهد! دیگری مزار! اسمنده ایکی قپویی
 حائر اولان بودنیاده کوکل عذابندن ونهایت جوهر جانی
 غائب اتمه دن بشقه، بر فائده متصور دکل ایمش، اویله
 ایسه بختیاردر اول آدمکه برحیات بولنمیور! هله آناسندن
 طوغمامشلك سعادت حالنه هیچ بر دیه جك یوق؟!!

نابرده بصبح درطلب شامی چند
 نهاده برون زخویشن کامی چند
 درکسوت خاص آمده عامی چند
 بدنام کننده نکو نامی چند

تحریر حقیقت ضمننده، برقاچ کیجه بی صباحه قاتمامش
 وکندی دائره قیاسیه لرندن خارجه بر آدیم آتامش!
 خواص لباسنده بر طاقم عوام الناس! کوربورزکه ارتکاب

اولسی لازمکلمزمی؟ ! (بو قیاس فاسدی آلهیوندن بری
جواب آتی ایله جرح و ابطال ایلمشدر.)

« انکس که کنه بنزد اوسهل بود »

« این نکته نکوید او اکر اهل بود »

« علم ازلی علت عصیان کردن »

« نزدیک حکیم غایت جهل بود »

معصیتی مهمسه میان آدم اکر اهل حال و ارباب کمال
ایسه بویله بر قیاس مجروحه تقوه ایتمز ! هله علم الهی بی
معصیته سبب مجبر عد ایتمک ! بر مرد حکیمه کوره یا قشیمه جق
جهالتلر دندر ؟ !

افلاک که جز غم نغز ایند دکر

ننهند بجا تا نر بانید دکر

نا آمدها اکر بدانند که ما

از دهر چه میکشیم نایند دکر !

تزیید غم و المدن بشقه بر کونه تأثیراتی مشهود اولیان
فلک ! برینی آلدقجه دیکرینی ویرمز ! دنیانک محن و مکاره نه
دائر نلر چکم کده اولدیغمزی بر کره دنیایه کله جکلر
دویمش اولسه لر، دنیایه آدیم بیله آتمزلر ! !

ایچرخ فلک نه عقل داری نه هنر

هر کز نکنی بکار آزاده نظر

نا مردانرا همی دهی کنج و کهر

احسنست زهی چرخ منخنث پرور ؟ !

واغماض ایله معامله ایتسی عادات مرعیه دن اولدیغنی دخی
ملاحظه ایلدکجه بر آز مستریح اولیورم !

چون عشق ازل بود مرا انشا کرد
بر من ز نخست درس عشق املا کرد
وانگاه قراضه زر قلب [*] مرا
مفتاح در خزائن معنا کردد

معمار عشق الهی، بنای وجودمک انشاسنی متعاقب
همان درس عشقی بکا تعلیم و تلقین و بعده آلتون
پارچه سی قدر قیمتدار اولان قلبه دخی، دفائن حقیقت
قبوسنه آنختار اولق مزینتی احسان ایلدی !

من می خورم و هر که چو من اهل بود
می خوردن اونزد خدا سهل بود
می خوردن من حق زازل میدانست
کرمی نخورم علم خدا جهل بود

بن عشرت ایدرم ! و بنم کبی اهل دل آدمک عشرتی
نزد الهییده موجب سخط و عقاب اوله جق قدر اهمیتی
حائر دکادر ! بنم عشرت ایده جکمه روز ازلدنبری جناب
حق عالم و خبیر ایدی ! ایمدی بن عشرت ایتیه جک اولور.
سه م علم الهینک معلومه عدم تعلقندنناشی، حاشا ! جهل

[*] مغشوش معناسنی ایهام ایدن بو کلمه بی قوللانمغله حضرت

خیام محویت و تواضع فوق العاده ابراز ایلشدر .

سندن اینجندیکنی ایسته : اولومدن اندیشه ائمه : رزق
ایچون غم یه : چونکه بونلرک ایکیسیده وقت وساعتی
کلدیکی کبی، بروج مشیده ایچنده بولنه جق اولسه ک دخی
چاره سز کلوب سنی بوله جقلردر !!

کردون ززمین هیچ کلی برنارد
کش نشکند وباز بکل نسیپارد
کر ابر چو آب خاکرا بر دارد
تا حشر همه خون عزیزان بارد

فلک، یردن هیچ برکل بترمزکه عقینده پریشان ایدوب
یره دوکسون ! اگر بلوط سرمایه بارشنی صودن آلمش
اولدیغی کبی طوپراقدن آیدی، قیامته دکین یغمور یرینه
اعزئه ناسک قانی یاغدیره جقدی ؟ !

اندیشه جرم چوبجاظر کزرد
از آتش سینه آیم از سر کزرد
لیکن شرطیست بنده چون توبه کند
مخدوم بلطف از سر آن در کزرد

کناهلریمی دوشوندکجه، سینه می صارمش اولان
آتش ندامتک طغیانندن، سرشک تأسفم باشند آشوب
طاشه جق بر حال کسب ایدر !

فقط تائب ومستغفر بر قول حقنده، افندیکنک عفو

وقتیکه طلوع صبح ازرق باشد
 باید که بکف جام مروق باشد
 کویند که حق تلخ بود در همه حال
 باید همه حال که می حق باشد

صبح کاذبک طلوعیله برابر همان شراب ناب در دست
 تناول بولمیدر! (الحق مر) قاعده سنجه «حق هر حاله
 آجی اولور» دیورلر! او یله ایسه هر حاله میک دخی
 حق اولسی لازم کلزمی؟!!

تاکی عمرت بخود پرستی گذرد
 یا درپی نیستی و هستی گذرد
 می خور که چنین عمر که غم درپی اوست
 آن به که بخواب یا بمستی گذرد

دها نه وقته قدر عمر عزیزک، خود پرستک و یا
 کسب ثروت و یا خود مال موجودکک محافظه سی اندیشه سیله
 کچوب کیده جکدر! همان عشرته قویول که آلام ایامک
 تعقیب ایتمکده اولدینی بر عمرک، یا او یقو و یا خود سرمستی
 ایله کچوب کتسی اولادر!!

خواهی که ترار بت ابرار رسد
 مپسند که کسرا زنو آزار رسد
 از مرک میندیش و غم رزق مخور
 کاین هر دو بوقت خویش ناچار رسد

رتبه جلیله ابراره نائل اولمق ایسترایسهک! کیسه نک

مذلتی اختیار اتمیه‌رک، صفای خاطر ایله آزاده یشاسون که
مغبوط جهانیان اوله جق بر عالمه مالکدر!

زان سربکلی که پیر دهقان دارد
پرکن که دلم میل فراوان دارد
از سر کل آرزو بدرکن که جهان
در زیر کل آرزو فراوان دارد

مرد حکیمک آغزی قپالی جوهرندن! بکا بر طولو
ویرکه زیاده سیله خواهشکرم، باشکه طاقمش اولدینگک آرزو
کلزینی همان چیقاروب آتمغه باقکه دنیا سنک صعب المنال
آرزولرک کبی پک چوق آرزولر، زیر خاک مزارده پوشیده
وینهان ایلشدر!

روزیکه جزای هر صفت خواهد بود
قدر تو بقدر معرفت خواهد بود
در حسن صفت کوش که در روز جزا
اجر تو بصورت صفت خواهد بود

هرگونه اعمال ممدوحه و قبیحه‌نک جزاسنی کوره جکک
قیامت کوننده، سنک قدر و منزلتک درجات فراست
وعرفانکه متناسب بر حالده بولنه جقدر! بناء علیه اخلاق
حسنه و اوصاف مستحسنه اکتسابنه چالشعلیسک! چونکه
خیر و شردن هر هانکی صفت ایله متصف ایسه‌ک همان
او صفت سکا جزا صورتنده تمثل و تشکل ایلیه جکدر!

آنه‌ا که محیط فضل و آداب شدند
 در کشف علوم شمع اصحاب شدند
 ره زین شب تاریک نبردند برون
 گفتند فسانه و در خواب شدند

بحر محیط فضل و ادب چنان و علوم دینیہ و معارف
 یقینیہ بی کشف و تحقیق ضمنندہ ایقاد ایتمش اولدقلری شمعہ
 آثارہ، اهل حالی و اصحاب کمالی پروانہ ایتمش شرفنہ نائل
 اولان علما و فضلاء، بوقدر مساعی و مجاہدات ایله برابر،
 ینہ لیالی ظلمت و اوہامدن بر درلو صباح حقیقتہ راہیاب
 وصول اولہ میوب آنجق ظنون و اہیہ و آراء سخیفہلری
 دلالتیہ، بر طاقم درمہ چاتمہ مثلاردن سویلیہ سویلیہ!
 نہایت درین درین اویقولرہ واروب کتمشلردر!!

حل ایتدیلر بولغزک سرینی اما
 بیگ قافلہ کجدی علمادن فضلادن
 (ضیا پاشا)

دردہر ہر انکہ نیم نانی دارد
 از بہر نشست آستانی دارد
 نہ خادم کس بود نہ مخدوم کسی
 کوشاد بزی کہ خوش جهانی دارد

بو دنیاہ بر لقمہ اتمکی و او طورہ جق بر کلبہ سی
 اولان آدم، نہ متبوعیت غائلہ سنی درعہدہ ونہ تابعیت

بوصورتده بزم تدابیر واهیه و مساعی واقعه مزك نه فائده سی
 اوله بیلور؟ دائما او طوروب و آلهانه و متخیرانه دوشوندیکمز
 بوکه، دنیا به هر تقدیر کج کلش ایسهک، بر آز ایر کنجه کتملیز!

این چرخ جفا پیشه و سفلی بنیاد
 هرکز کره بسته کسرا نکشاد
 هر جاکه یکی دیدکه داغی دارد
 داغ دگرش بر سر آن داغ نهاد

جفا معتاد و سفلی نهاد فلک، وجوده کله لیدنبرو،
 کیسه نك امرمشکنی ناخن معاونتله حل ایلامشدر! زرده
 بر زخمدار غم و داغدار الم کورمشسه! انک یاره سینه ام
 وزخمنه مرهم اولمق اوزره، سینه داغدارینه داغ دیگر
 آچمشدر.

آن مرد نیم کز عدم بیم آید
 آن بیم مرا خوشتر ازین بیم آید
 جانست بعاریت مراداده خدای
 تسلیم کنم چو وقت تسلیم آید

یوق اولمقدن قورقر بویدن دکلم! بنجه یوقلق قورقوسی،
 یوق اولمق قورقوسنه مرجحدر! جناب الله عاریت
 اوله رق بکا بر جان تودیع ایلمشدر، وقت موعودی
 کلدیکی کبی بلا ترددینه صاحبنه اعاده و تسلیم ایدرم،
 بونده قورقه جق نه وار؟!

جانم بغدادی آنکه او اهل بود
 سردر قدمش اگر نهم سهل بود
 خواهی که بدانی بیقین روز جزا
 دوزخ بجهان صحبت نا اهل بود

اهل دله جانم فدا اولسون! اگر آياقلارين دخی اوپسم
 ينه آزدر! يقيناً جهنم ندن عبارت اولديغنی بيلك ايسترسك،
 بيلش اولكه، جهنم عالمده قبا و اهليتسز آدمك الفت
 و مصاحبتندن عبارتدر!

سر همه دانای فلك میداند
 کوموی بموی رك برک میداند
 کیرم که بزرق خلقرا بفریبی
 با او چکنی که يك يك میداند

هر کسک ضمیرندن، یکایک خیابای اموره واقف
 اولان جناب علام الغیوب، خیر و آگاهدر! فرض
 ایده لکه دسایس رنکارنک ایله مخلوقی آداته بیلورسین!
 یا خالقه کلنجه نه بیارسین که علم از لیبی برر برر هر شیئه
 لاحقدر!

چون کارنه بر مراد ما خواهد بود
 اندیشه وجهدما کجا خواهد بود؟
 پیوسته نشسته ایم در حیرت آنکه
 دیر آمده ایم و رفت می باید زود؟

مادامکه امور جاریه بزم مرادمن اوزره اولیه جشمش!

محتاجدر! اگر بزله نعیم جنتی، خدمت و طاعاتمز مقابلنده
اعطا ایده جک ایسهك، بو عادتا امکمز مقابلنده اجرت
دیمکدر! یا، لطف واحسان مخصوصك زرده قالدی؟!!

تابتوالی غم جهان هیچ مسنج
بر دل منه از آمده وز نامده رنج
خوش میخور و میبخش درین دار سپنج
با خودنبری کرچه بسی داری کنج

ممکن مرتبه آلام ایامی اوزرینه آله، خاطر یکی ماضی
واستقبال اندیشه سیله بیهوده تشویشه دوشورمه! شو
عاریتسرا دنیاده صفای خاطر ایله هم یه، هم باغشلا،
چونکه دفاین قارونه مالک اولسهك دخی، کیدرکن برابرکجه
بر شیء کو توره جک دکلسك!

آنها که کهن شدند و آنها که نوند
هر یک بزمان خویش یک برونند
این سفله جهان بکس نماند جاوید
رفتند و روند دیگر آیند و روند!

کرك معمر اولسون، کرك حدیث السن اولسون،
هر کس حقنده وقت و ساعات کلدیکی کبی، رهرو دیار
عدم اولق متحتم و مقرر در! بو آلچق دنیا کیسه یه باقی
دکدر! انسانلر کتدیله ودها کیدرلر، ینه کلورلر، ینه
کیدرلر!

بهرام کورک اداره جام و صهبا ایتش اولدینی قصرده،
 شمدی آهولر یاوریلامش! و آرسالنلر آرامساز اولمشدر!
 دائماکیک وضغن شکاریله اشتغال ایدن بهرام شاهی، شمدی
 کورملیسک که پلنک مرد مخوار مزار! کندیسنی نصل
 یقالامشدر؟!!

با حکم خدا بجز رضادر نکرفت
 باخلق بجز روی رضادر نکرفت
 هر حیهله که در تصور عقل آید
 کردیم ولیک با قضا در نکرفت

مقدرات الهیهیه تبعیت و رضادن بشقه چاره یوقدر،
 خلق ایله دخی ریاکارانه مماشات ایتهدن بشقه طریق
 امتزاج ممکن دکادر! تصورات عقلیه مزک ایشلیه بیلدیکی
 حیل و خدعی صرف ایلدکسهده قضا و قدره قارشو، بر
 درلو کارکر تأثیر اوله مدی کتدی!

[*] بن بنده عاصیم رضای تو کجاست؟
 تاریک دلم نور و صفای تو کجاست؟
 ماراتو بهشت اکر بطاعت بخشه
 آن مزد بود لطف و عطای تو کجاست؟

بن کناهکار قول قنده؟ سنک رضای الهیه ک قنده؟
 ظلمت آباد معاصی بولنان قلبم، انوار صفا بخش ارشادیکه

[*] بو قطعه (ابو اسماعیل) اسمنه دخی کورلمشدر.

یارب تو کریمی و کریمی نه کم است
عاصی زچه روبرون زباغ ارم است
باطاعتم ابر بخشی آن نیست کرم
با معصیتم اگر بخشی کرم است

آلهی کریمسن! وصفت جلیله کرم دخی کوچک شی
دکدر! فقط شونی آکلامق ایسترم که معصیتکار، ندن
جنتدن محروم قالسون؟ اگر طاعتم مقابلنده بکا مکافات
ایده جکسک، بوکا کرم دینمز! کرم اودرکه بنی معصیتله
برابر عفو ایده سین!!

پیش از من و تو مرد و یسی زن بود است
کافاق ز بود شان مزین بود است
زودا که تن تو خاک کردد زیرا
خاک تو دگر هزار ره تن بود است

بندن سندن اول، بر چوق ذکور وانات موجود
اولوب آفاق عالم دخی آنلرک وجودیله آراسته و مزین
ایدی! وجودکک طوپراق اولسی پک یقیندر، چونکه
طوپراغک سکا کلنجیه قدر بیکلرجه وجود تبدلاتنه
اوغرامشدر!!!

آن قصرکه بهرام دروجام گرفت
آهوپیچه کرد و شیر آرام گرفت
بهرام که کور می گرفتی همه عمر
بنکرکه چگونه کور بهرام گرفت؟

هله بو یشیلک بو منظره بو کون بزم تماشا کاهمز
اولمشدر، باقلم یارین بزم مزار مزده بتن یشیلک، کیمک
تماشا کاهی اوله جقدر . ؟ !

در خواب بدم مرا خردمندی گفت
کز خواب کسیرا کل شادی نشکفت
کاری چه کنی که با اجل باشد جفت
بر خیر که زیر خاک میباید خفت

اویقویه یاتمشیدم که عاقلک بری بو سوز لرله بنی
کرا خواب غفلتدن بیدار ایلدی « اویقودن کیسه نک کل
نشاطی آچیلماشدر .

اجل قرنداشیله الفتدن نه حاصل اولور ؟ قالدق
قالق که سنه لرجه طیراق آلتنده بالضرور اویویه جقسک !!

چون چرخ بکام یکنخردمند نکشت
خواهی تو فلک هفت شمر خواهی هشت
چون باید مرد آرزوها همه هست
چه مور خورد بکور چه کرک بدشت!

مادامکه فلک بر عاقلک دلخواهی اوزره دونمامشدر!
ایستر فلکی یدی قات صای، ایسترسکز قات ! مادامکه
مقاصدمزه نائل اولمقسزین موتمز مقرر در، نعشمزی ایستر
مزارده قارنجه یسون، ایستر قیرده قورد قوش یسون !

اندیشهٔ این و آن خیال من وتست
 افسانهٔ عشقرا زبانی دکراست
 عشق دنیلان لعل کرا تقیمتک کانی، واول کوهر یکانه‌نک
 نشانی بشقه‌در، سنک بنم افکارمز، هپ شونی بونی
 تصور دن عبارت اولوب، داستان عشق ایسه او بر بشقه
 لساندر !!

مارا کویند دوزخی باشد مست
 قولیست خلاف دل درونتوان بست
 کرعاشق ومست دوزخی خواهدبود
 فردا بینی بهشتر ا چون کف دست
 زه دیورلرکه عشرت ایدن جهنمه کیدر! بو واهی
 بر سوز اولوب شایان اعتماد دکلدر. اگر اهل عشق ایله
 اهل عشرتک جهنمک اولمی لازم کلسه اولوقت ساحه
 جنتک آوج ایچی کبی خال عن الاهالی بولنمی اقتضا
 ایتمی؟!!

ابر آمد وباز بر سر سبره کریست
 بی باده ارغوان نمی باید زیست
 امروزکه این سبره تماشا که ماست
 تا سبره خا که ماتماشا که کیست؟

ابر بهارینه یشیلک اوزرینه اشکرینز طراوت اولمغه
 باشلادی! آرتق بو حال لطافت اشتمال اوزرینه می
 ارغوانیسز طور یله مز!

بس خون کسان که چرخ یببک بریخت
 بس کل که برآمد از کل و پاک بریخت
 بر حسن و جوانی ای پسر غره مشو
 بس غنچه نا شکفته بر خاک بریخت

بی پروا فلک! ناحق یره چوق آدملرک قاننه کیرمشدر!
 طوپراقدن نیجه نیجه کلر یتشدیکه، یتشمسیله دوکولمسی بر
 اولدی! نه حسنکه ونه ده تازهلککه، اصلا کوونمه، زیرا پاک
 چوق کل غنچه بی کوردککه، هنوز آچیلوب خندان اولمهدن
 خاکه یکسان اولدی!!!

ساقی قدحی که کار عالم نفسی است
 کرشادی از ویکنفس آن نیز بسی است
 خوش باش زهر چه پیشت آیدز جهان
 هرگز نشود چنانکه دلخواه کسی است

ساقی همان قدح صون، که مدت دور عالم آنجق بر نفس
 مقداری اولوب، بو قدر جق مدته اکر فرح و شادمانی
 بزه ال ویررسه، ینه برخیلی زمان امتداد ایتش قدر کافی
 اوله جقدر! احوال عالمدن حقکده نه ظهور ایدرسه،
 همان خوش کورمایسک! زیرا بودنیا هیچ بر وقت کیسه نک
 دلخواهه خدمت ایتامشدر!

آن لعل کرانها زکانی دکر است
 وان دریکانه را نشانی دکر است

الم وانديشهده قالمش! فقط كل آلتون كيسه سي طاشيقده
اولديغندن؛ دائما خرم وختدان برحالده بولمشدر!

كربر فلکی بھاك باز آرندت
وربر سر نازی به نیاز آرندت
فی الجمله بنه توجهل تابتوانی
آزار مجوی تا نیاز ارندت

سلم جاه ایله بام فلکه دخی چیقسك، عاقبت سنی حضيض
خاكه ایندیره جكلردر، ونازنین دخی اولسهك ینه كونك
برنده سنی، عرض نیازه مجبور ایده جكلردر!

حاصلی الدن کلدیکی قدر ازاله جهله چالش و کیمسه دن
اینجناممكلك ایسترسك کیمسه بی اینجتمه!

جز حق حکمی که حکمرا شاید نیست
هستی که ز حکم او برون آید نیست
هر چیز که هست آنچنان میباشد
آنچیز که آنچنان نمی باید نیست!

حقدن بشقه حقانیت اوزره حکم ایدر حاکم اولمدیغی
کبی، آنک دائرة امرندن تجاوز ایده جك بوجود دخی
تصور اولسه من! دنیاده هر نسنه که موجوددر، او یوله
وجود بولمشدر که اقتضا ایدردی، موجودات اینجده بونك
خلافی حائر اولان وجود، موجود دکلدر!

بنجه بر جرعه می! کیکاوسک ماملکنه مرجیح اولدینی
 کبی! تخت کیقباد و سلطنت طوسدن دها قیتلیدر! بررند
 دردمندک سحرکاهده چکدیکی ناله جانکاه، مطلق زاهدان
 ریاکارک طاعات غرض آمیزندن، عندالله دها مقبول؟ ودها
 معتبردر! دیه بیلورم.

رقم بخرابات ایمان درست
 زنار مغانرا بمیان بستم چست!
 شاگرد خرابات زبد نامی من
 رخم بدر افکند و خرابات بشست

ایمان کامل ایله خراباته واروب، مغلرک زنارینی صیم
 صیقی بله قوشاندم! دیرکن خدمه خرابات بنم بوسوء حاملدن
 خبر آلنجه، همان پرتیمی قالدیروب طیشاری آتدی! وبونی
 متعاقب زمین خراباتی دخی بنم لوث وجودمدن غسل
 و تطهیر ایلدی!!!

سیم ارچه نه مایه خرد مندان است
 بی سیمانرا باغ جهان زندان است
 از دست تهبی بنفشه سر برزانواست
 درکیسه زر دهان کل خندان است

پاره، هر نقدر عقلانک محتاج اولدینی برشی دکلسهده
 پاره سز لر حقننده دخی، باغزار جهانک عینی زندان
 اولدینی ده منکر دکلدر! زوکر تلکدن بنفشه نیک باشی زانوی

ای ساقی! بحرا خضر فلك، سنك عطیاتكه نسبة بر
 آوج كپوك مشابه سنده قالور! قرارگاهك هر گوشه سنده
 یوزلرجه كعبه جان موجود ونمایاندر! كعبه جان طوافنه
 دسترس اوله ییلورسم بنم ایچون نه بیوك شرفدر! یوق
 نائل مقصد اولیوب یولنده اولورسم بو دخی از شرف
 دكلدر!

این کنبد لاجوردی وزرین تشت
 بسیار بکشت است و بسی خواهد کشت
 یکچند ز اقتضای دوران قضا
 مانیر چو دیگران رسیدیم و گذشت

بو آلتون لکن! تعیرینه شایان اولان قبه لاجوردی فام
 فلك! ابتدای خلقند نبرو دونمکده در - دها دونه جکندن
 ماعدا! بر مقتضای شیوه قضا بز دخی بشقه لری کبی بر
 مدتجك بو دائره نك مرکزینی آرامگاه ایلدك! فقط هر
 نصلسه آب و هوای قسوت افزاسیله امتزاج قابل اوله -
 مدیغندن! همان دیار عدمه طوغری چکیلوب کتمکه قرار
 ویردك!

یکجرعه می زملک کاوس به است
 وز تخت قباد و ملک طوس به است
 هر ناله که رندی بسحر گاه زند
 از طاعت زاهدان سالوس به است

عشق ارچه بلاست آن بلا حکم خداست
 بر حکم خدا ملامت خلق چراست
 چون نیک و بد خلق بتقدیر خداست
 پس روز پسین حساب بر بنده چراست

عشق هر تقدیر بر بلا ایسه ده فقط حتم مقتضای
 فرمان جلیلی اولدیغندن بو فرمانی لوم و تقبیحه خالق بر کونه
 حق و صلاحیتی اوله مز! و مادامکه خالق محاسن و مساوی
 افعالی؟ هپ خالق اراده و مشیتی مقتضای منیفندن ایش
 اوله ایسه عباد حقنده محاسبه یوم الجزایه نه لزوم قالور؟!

کنه خردم درخور اثبات تونیست
 واندیشه من بجز مناجات تونیست
 من ذات ترا بواجبی کی دانم
 داننده ذات تو بجز ذات تونیست

یارب ذات اقدسکی اثباته مقتدر اوله جق قدر حسیات
 عقلیه په مالک دکلم! انجق بنم دوشندیکم حوائجی سکا
 عرضدن عبارتدر. بن سنک کنه ذاتکه! کماهو حقه، نصل
 کسب وقوق ایده ییلور مکه سنی سندن بشقه نه کیسه ییلش
 ونه ده طانیشدر!

ساق فلک از بحر عطای تو کفیست
 در کوی تو صد کعبه جان در طرفیست
 در کعبه جان زهی شرف کر برسم
 ور در ره کعبه هم بمیرم شرفیست

اولوب! هله ایولکی اعتیاد ایتمش بر آدمک الندن فنالق کلیه جکی
 بدیهیاتدندرا! دوست حقنده فنالق ایدر ایسک خصومتی
 جالب اولورسین! دشمن حقنده ایولک ایتلیسک که
 دوستلغنی قزائمش اوله سین!

می خوردن من نه از برای طربست
 نی بهر فساد و ترک دین و ادب است
 خواهم که به بخودی بر آرم نفسی
 می خوردن و مست بودم این سبب است

بنم عشرت ایدیشم نه ذوقه مجبوریتدن ونه دخی دین
 وادبه حاشا رعایتسز لکم دندرا! آنجق کندیمه مالک اولیه رق
 و غوائل حیاتیهدن وارسسته و آزاد اوله رق بر نفس آلمق
 مقصدینه مبنیدرا! ایشته عشرت ایدیشتمک اسباب موجبیه سی
 بوندن عبارتدر !!

طوریست که صد هزار موسی دیداست
 دیریست که صد هزار عیسی دیداست
 قصریست که صد هزار قیصر بگذشت
 طاقیست که صد هزار کسری دیداست

بوکهنه عالم بیکلر جه موسا کورمش بر طور! بیکلر جه
 عیسا کچورمش بر مناستردر! بر قصر در که بیکلر جه قیصره
 تختگاه! و بر طاقظفر در که! بیکلر جه نوشیروانه بارگاه
 اولمشدر!

با چرخ مکن حواله کاندر ره عشق
چرخ از توهزار بار بیچاره تراست

طبایع بشریه نك مفطور اولدینی فرح و ترح ایله!
قضا و قدرك تقدیر ایتمش اولدینی محاسن و مسپاوی بی!
تصورات باطلانه ایله فلکه اسناد ایتمه! زیرا مقتدر و متصرف
ظن ایتمش اولدینگك فلك! سندن بیك قات عاجز و بیچاره
واو دخی سنك کبی بر قوه قاهره غیبیه نك! زبون پنجه
تصرفی بولنمش بر آواره در!

چون آب بجویبار چون باد بدشت
روز دگر از عمر من و تو بگذشت
تا من باشم غم دو روزه نخورم
روزیکه نیامد است و روزیکه گذشت

آب جویبار و تند باد صحرا و کوهسار کبی! بنم و سنك
عمر مزدن بر کون دخی کلوب کچدی! بن بن اولدجه بو
ایکی کون حقیقه نافلله غم یمم! بری کله جك کون! بری
کچمش کون!

بادشمن و دوست فعل نیکو نیکوست
بدکی کند آنکه نیکیش عادت و خوست
بادوست چه بدکنی شود دشمن تو
با دشمن اگر نیک کنی کردد دوست

دوسته ده دشمنه ده ایولک ایتمک خصال ممدوحه دن

دل سر حیاترا کاهی دانست
 در موت هم اسرار الهی دانست
 امروز که با خودی ندا نستی هیچ
 فردا که ز خود روی چه خواهی دانست؟

کوکل! اسرار حیاتی لایقی و جهله درک و فهم ایتمش
 اولدینی کبی، ممتک دخی حائر اولدینی سرائر ربانیه بی
 آکلادی! سن ایسه بو کون کندیکه مالک و شعوریکه
 صاحب اولدینگک حالده هیچ بر شیئه کسب و قوف ایده مدک!
 یارین که نه کندیکه مالک و نه ده شعوریکه صاحبسک!
 نه اکلایه بیله جکسک بیله مم؟

کراز بی شهوت و هوا خواهی رفت
 از من خبری که بینوا خواهی رفت
 بنکر چه کسی و از کجا آمده
 میدان که چه میکنی کجا خواهی رفت؟

اگر متمادیاً شهوات نفسانیه و حظوظات جسمانیه
 پیشنده طولاشه جق ایسک «بندن سکا اخطار» که آجنه.
 جق بر حالده ترک حیات ایده جکسک! بر کره دوشونملیسک
 که سن نه سین؟ و نره دن کلشسک؟ و دخی بیلیسک که
 یاپدینگک شیر ندر؟ و مرجعک هانکی عالمه در؟!

نیکی و بدی که در نهاد بشر است
 شادی و غمی که در قضا و قدر است

می برکف من نه که دلم درتاب است
 وین عمر کریز پای چون سیاب است
 بر خیر که بیداری دولت خواب است
 دریاب که آتش جوانی آب است

المه بر قدح طوتشدر که قلم پر التهاب، عمر ایسه مانند
 سیاب، عازم سمت فرار اولق اوزره پا بر کابدر!
 ای هست اقبال! دیده انتباهکی آج که دولت
 واقبالک او یانقلنی محضاً سنی خواب کران غفلته طالدرمق
 ایچوندر! و ایام شبابکی حسن صورتله صرف وامراره
 چالشکه کنجلك آتشی آب روان کبی سبکسیر و سریع
 الجریاندر!

در روی زمین اگر مرا یکخشت است
 آن وجه می است کرچه نامی زشت است
 کویند ترا وجه می فردا نیست
 دراعه و دستارنه مریم رشت است؟

دنیاده اگر بر طوغلهیه مالک ایسه «هر نقدر سوللیسی
 موجب فصاحت ایسهده» او دخی شرابه صرف اولنق
 ایچوندر!

بکا دیورلر که یارین ایچون رهن شراب ایده جک بر
 شیئک یوقدر! یا بوجیه بو صاریق نه کونه طورییوز؟
 بونلرک تیره سنی (مریم آنا) بو کمدی یا؟!!

تسلیم و رضا پیش کن و شادی بزی
چون نیک و بد جهان بتقدیر تونیست

اعمال و افعالنده کی حسن موفقیت، سنک ثمره تدبیرک
اولدینی کی عدم موفقیت دخی سنک قصورک دکدر!
مادامکه محاسن و مساویء عالم، بزم مکسوب یدمز اولیوب
آنحجق بر خالق عزیز و علیمک اثر تقدیری اولدینی آثار
باهر سیله مثبتدر! آرتق قضا و قدرک ظهوراتنه تابع
و راضی اوله رق فارغ و مستتریح یشامه نك قولاینه
باقلیدر!

چون مردن تو مردن یکبارکی است
یکبار بمیراین چه بیچارکی است
خونی و نجاستی و مشتی رک و پوست
درکار نبود این چه غمخوارکی است

مادامکه اولومک وظیفه سنی بر کره تأدیه ایله مکلفسک
هان تأدیه سنه شتاب ایله، بو عجز و مسکنتک نه اولیور؟ سنک
اجزاء حیاتی ترکیب و تشکیل ایدن مواد، بر مقدر قان
وقاذورات و بر آوج دری و طماردن عبارتدر، بویله
معدوم دینه جک قدر ماهیتی فاسد اولان بر وجودک
محافظه سیچون، بو قدر اندیشه نك بو قدر تترمه نك نه عالمی
وار؟!!

نجات اولق اوزره همان بر دیکرک تفتیش حال ملال اشخالنه
مراجعت ایله که سنک کندکده اعظام واستکشار ایتمش
اولدینگ برکدر مختصر آکدار بی شمارینه نسبة لاشی مثابه -
سنده قالسون .

کیمه کیم دردی اظهار قیلدم ایستدم درمان
آنی کندمدن آرتوق بیک بلایه مبتلا بولدم
(فضولی)

چندین غم مال وحسرت دنیا چیست ؟
هر کز دیدی کسیکه جاوید بریست ؟
این یکنفسی که در تنت عاریتست
با عاریتی عاریتی باید ز یست !

استحصال مال و منال ایچون، بو قدر غم یمک و تجملات
دنیا ایچون بو درجه تحسر، نهدن نشأت ایدیور ؟ هیچ بر
دنیا ابدی اوله رق بر آدمک یشادینغنی کوردیکک وارمی ؟
ساده آمدوشدیله حیاتیکی تأمین ایده کلکده اولان شونفس،
وجودکده عاریت موضوعدر. اویله ایسه عاریت بر شیئه
دائمی نظریله باقمیوب، عاریت معامله سی اولغلیدر !

حیاتمک بیله یوق اعتباری نزدمة
که بر زمان اودخی وارسه بر زمان یوقدر
(مترجه)

کرکار تونیک است بتدبیر تونست
ورسر برودنیر بتقصیر تونست

ای فلک! اهل دلك خانمان خراب ذلت اولسی هپ
سنك نفسانیتك بلاسی وانلر حقنده اولان غدر واعتسافك
مجرد عادت قدیمهك مقتضاسیدر!

هله ای طوپراق! بر کره سنك کوکسکی یاره جق
اولسهلر! غنوده مغاك خاک ومستور خس وخاشاك اولمش
نیچه نیچه جواهر قیمتدار وافکار روشن وتابدار ظاهر
ویدیدار اوله جغنده شبهه می وار؟!!

دوری که در آمدن و رفتن ماست
آنرا نه بدایت نه نهایت پیدا است
کسی می نزند می درین معنی راست
کین آمدن از کجا و رفتن بکجاست؟

بزم مدار حیات ومماتمز اولان بودور قمرک نه بدایتی
بللیدر نه نهایتی. کیسه نك بو حقیقته دائر آچیق بر خبر
ویردیکی یوقکه بو عالم شهوده کلیشمز نره دندر و کیدشمز
نره به در؟!!

هرکه که غمی ملازم دل شودت
یا قصه کارخویش مشکل شودت
حال دل دیکری بیاید پرسید
تا خوشد لئی تمام حاصل شودت

بر الهه گرفتار ویاخود بر امر عسیرک حل و تسویه.
سنده دوچار مشکلات اولدیغک وقت تسلی ، بولاق و چاره

صوكلك احتمالی وارد [*] کلام ابلهانه سیه خطاب ایتمش
وقاز دخی بهی ابله خام اندیش! «سن و بن نار الم واضطراب
ایچنده قاوریلوب کباب اولدقدنصکره! دنیا، ها، دریای
نعم اولمش، ها، سراب الم اولمش! نه فائده سی وارد»
کلام تویخ انجامیله جواب ویرمشدر.

امروز ترا دسترس فردا نیست
واندیشه فردات بجز سودا نیست
ضایع مکن ایندم اردلت شیدا نیست
کاین باقی عمر را بها پیدا نیست

یارینک وقوعاتی بو کوندن کشفه مقتدر دکل ایکن
یارینی تفکرله بیوده اتعاب ذهن ایتک مقدمات جتندن
معدوددر! عقلک وار وشعورک سکا یار ایسه همان حال
حاضر یکی وقایه و صیانتیه غیرت ایت که عمر صحیح بوندن
عبارتدر: و بو کوهر جهاتقیمتک تقدیر بهاسندن کائنات
عاجزدر.

ایچرخ فلک خرابی ازکینه تست
بیداد کری عادت دیرینه تست
ایخاک اکر سینه تو بشکافند
بس کوهر قیمتی که در سینه تست

[*] غائب اولمش بر سعادتک عودتی تمنی اولندقدده ایراد
اولنور امثالنددر.

همان جناب حقه حواله ایله . فی نفس الامر بزم کیدیشیمز
 طوغریدر، فقط سن اگری کوریورسک، اوپله ایسه سن
 کندی شاشی کوزیکک ! چاره‌سنه باقده بزی کندی
 حالمزه براق !

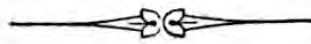
ای دل ز زمانه رسم احسان مطاب
 وز کردش دوران سروسامان مطاب
 درمان طلبی درد تو افزون کردد
 بادرد بساز و هیچ درمان مطاب!

ای کوکل ! نه اهل زمانه دن مراسم اکرام واحسان
 ونه دخی ایام بدفرجامدن فراغ بال وانتظام حال طلب
 ائمه . زمانه دن چاره جوی مداواة اولمق، دوچار اولدیغک
 دردک ازدیاد واشتدادینه چالشق دیمکدر، بنا برین درد فقر
 ایله الفت وامتزاج ایدوب برطاقم ادانی یه عرض احتیاجله
 استحصال اولنه جق درمان ثروت وسامان محریسنه دوشمامک
 دها خیرلودر.

باط می‌گفت ماهی در تب و تاب
 باشد که بجوی رفته باز آید آب
 بط گفت که چون من و تو کشتیم کباب
 دنیا پس مرگ ما چه دریا چه سراب

هرایکیسی برتابده یانوب یاقلقده اولان بالق همدردی
 اولان قازه « یاهو! دنیا بو! قوریمش بر ایرمغه بتکرار

ایله آداب و اخلاقه موافق اولنلرینک ترجمه و تفسیرینه
شروع اولنور (بعون الله تعالی و توفیقه)

رباعیات

کرمی نخوری طعنه مزین مستانرا
کردست دهد توبه کنم یزدانرا
توفخر بدین کنی که من می نخورم
صدکار کنی که می غلامست آنرا

ترجمه

مادامکه کنسک عشرت ایتیم-ورسک باری بنم امثال
عشرت ایدنلره طعن و توبیخ ایتمه . هله بنم صره سی کلنجه
تائب و مستغفر اوله جغم مقرر درر . ای لائم ! سن شونکله
افتخار ایدیورسن که بن دهن آلوده چرکاب شراب دکلم
لاکن محرمات و منهیاته دائر اوله مائتم و معاصی کیره
ارتکابنه مألوفسک که عشرت انلرک کوله سی بیله اوله مز!

ای (...) یکی کامر واکن مارا

دم درکش ودرکار خداکن مارا

ما ! راست رویم لیک توکج بینی

روچاره دیده کن رهاکن مارا

ای افندی ! برکره جک اولسون حرکاتمزه عدم مداخله
ایله بزی کامیاب و قبیح و مستهجن کوردیکک افعال و اعمالمزی

دکه شاعر ماهره نصیب و میسر اولمش مواهب ازلیه دن
دکدر!

آنجق مشار الیهک مطاویء مقالاتنده موجب مؤاخذه
برنقیصه وار ایسه او دخی مجرد مشرب رندانه و مسلك
می پرستانه سی اقتضاسنجه، اکثریا ایراد ایتمش اولدینی سبیکه
معانیء حکمت آیینی، قالب پیاله و پیمانیه ریخته! و سلسال
مضامین شیرینی، شرنک شراب و می ناکوار ایله مخلوط
و آمیخته! ایلسندن عبارتدرکه بو حال متقین انام نظرنده
کندیسنک اوج اعتباردن سقوطنی مستلزم اولمش و بناءعلیه
بعض ساده دلان کوته بین طرفندن سهام طعن و توبیخه
هدف اوله کلشدر! فقط «خدا صفادع ما کدر» مدلولنجه
هرشیده اخذ محاسن و ترک مساوی عادت جمیله سی، ذوق
سلیم و طبع مستقیم اربابنجه مرعی و ملتزم اولدیغندن حکیم
مشار الیه حقنده دخی بو صورتله معامله اولنسی یعنی سیئات
موهومه! سنک حسنات موجوده سنه باغشلائنسی قویاً
مأمول عاجزیدر.

شنیدم که در روز امید و بیم!

بدانرا به نیکان بخشد کریم!

اشته مشار الیهک رباعیاتندن بر چوغنی حذف و طی

تاکی کوپی کہ بر عمر رجت کن
حقرا تو کجا برجت آموختنی؟!
(سفینة الشعرا)

خاتمه

خفی قالمیہ کہ امراء کلامدن هر برینک الفت وتوغلی،
اقسام سخندن بر قسم خاصه منحصر و مقصور و بین الادباء
هر شاعر اوقسمه اولان فرط مألوفیت و اختصاصی حسیلہ،
معروف و مشهور اولوب مثلا (حافظ) حکمیات (سعدی)
غزلیات (انوری) قصاید (ابن یمن) مقطعات ایله شهرت شعار
روزگار اولدقلری کبی، حضرت (خیام) دخی رباعیات
ایله کسب امتیاز و بوامتیاز ایله انجمن فضلاده بالاستقلال،
بر مقام عال العال احراز ایلشدر. نصلکه:

(سویلم بلکہ رباعیده اولوردم خیام)

کلام بدیع الانسجامیله (نفعی) مرحوم دخی بومدعایی
تصدیق ایلر. خیامک ماهیت کلامی بختنه کلنجہ:
ارباب مطالعه نك معلوم و مشهودی اوله جنی و جهله،
مشار الیهك اشعار دلپذیر و آثار بینظیرنده کی عذوبت
منطق، سلاست بیان، سذاجت اسلوب، مضامین بلند،
معانی دلپسند، آنجق مشار الیهك ذاته مخصوص اولوب،

اولجه سبقت ایتمش اولان و عدینی او اواخر حالنده تمامیه
تأدیه و ایفا ایلشدر.

ودها صکره افندیء مرحوم کلامی حکیمک حسن خاتمه
احوالنه انتقال ایتدره رک بزم بالاده درمیان ایلدیکمز
(نظامی عروضی) نك فقره سنی عیناً درج ایتدکن صکره
زیرده کی حکایه بی نقل و علاوه ایله هم کلامه و هم حال
و شان خیامه نتیجه بخش حسن ختام اولشدر. شویله که :

نظامی عروضیدن منقولدر که بعدالوفات حکیمک مسکنی
اولان محله متوجه اولدم، اوراده بر محزون اختیار آدم
کوردم، ایفای مراسم اشنایی و تعزیتدن صکره تفتیش
احوال حکیم اولندقدده اول پیر روشن ضمیر دیدیکه
« حکیمک وفاتندن صکره وقعهمده کندوسنی زیاده خوشحال
کوردم کندندن سؤال ایتدم و «بو قدر ملاحی و مناھی یه
مألوف و آلوده ایکن بو خوشحالیق سزه ندن واقع اولدی؟
بن ایسه سنک حقه ای خداوند رحیم! عمر خیامه
رحمت ایله، دیو روز و شب دعا لایدردم» دیدم : حضرت
خیام بو سوزدن غایت مکدر و خشمکین اولوب بکا خطاباً
بو رباعی بی اوقودی :

ای سوخته سوخته سوختنی
وی آتش دوزخ ز تو افروختنی

ایتدکن صکره دیورکه « جناب خیام حکمتآب بر دفعه
بخارا جانبه عزیمت و وصولندن بر قاچ کون صکره جمع
الصحیح صاحبی (امام العلامه) نک مرقدینی زیارته کتمشدر
و اول محله کندولرینه بر جذبہ کلوب اون ایکی کون
و کیچه طاغ و صحرالرده پویان اولوب مآلی :

« ای بنم ربم ! ایفای وظیفه عبودیتده هر وقت
قصور ایتمش و عبار طریقکی چهره تضرع و نیاز ایله اصلا
سپور مامش اولدیغم حالده ! ینه درگاه کر مکن محروماً عودت
ایده جگمی هتج بر وقت مأمول ایتم چونکه بر خالقہ
ایکیدر دیماشم ! »

دن عبارت بولمخس اولان اشبو رباعیدن غیری قطعا
تلفظلری اولمامشدر . «

کر کوهر طاعتی نسقم هرکز
ورکرد کنه ز رخ نرقم هرکز
نومید نیم ز بارگاه کرمت
زیراکه یکیرا دو نکفتم هرکز

دیمک اولیورکه حضرت خیام « قریباً ذکر اولنه جنی
و جهله »

(کردست دهد توبه کنم یزدانرا)

دیو بدایت حال و فاتحه مقانده سوتلش اولدیغی
سوزک مقتضای منیفی بالفعل اجرا و انابت و استغفاره دائر

ارتحالی خبرنی آنجه همان زیارت مرقدینه شتابان اولدم :
 فی الواقع کوردمکه برباغک دیواری خارجنده دفن اولنغله
 داخل باغدن خارجه طوغری صارقش اولان اشجار
 متلون الازهارک رنگین شکوفه لری وکلکون چچکلری
 هپ مرقدک اوزرینه دوکلوب صاحبش و حکیم مشارالیهک
 اولجه اخباری وجهله مزار لامع الانواری بر شکوفه
 زار خرم بهار اولمشدر .

مشارالیهک وفاتی بشیوز اون یدی سنه هجریه سنده
 شهر نیشابورده وقوعبولمشدر . رحمة الله علیه رحمة واسعه

حکیم مشارالیهی مرحوم فهیم افندی (سفینه الشعرا)
 ده شو وجهله یاد ایدیور بعداللقاب « علم حکمت و هیئتده
 یکتا سوار عرصه فضل و معرفت، و فن احکام نجوم و سائر
 علومده افلاطون ثانی و نظم و انشاده فاضل یمدانی اولوب
 خصوصاً کشیده سلك نظم ایلدکاری رباعیات حکمت
 آیاتی، چرخ چارمه تعلیق اولنسه سزا، و هر درت
 مصراعنه عناصر اربعه قالب معانی و بیان دینسه لایق
 واحرادر ! رباعیسنک هر بر یتی جوهر حقایق ایله
 مشحون و هر بر مصراعی بر حکمت عبرتموندر . »

صکره بزم بروجه مشروح بیان ایلدیکمز وقوعات
 منصله یی فهیم افندی دخی غایت مجمل اوله رق در میان

ایتمک کبی تمایلات وانجذابات حس ایتمش اولدیغندن :

ازدل تنک وکنه کار برآرم آهی
کاتش اندرکنه آدم وحوافکنم!
مایه خوشدلی انجاست که دلدار انجاست
میکنم جهده که خودرا مکر انجافکنم

نشیده سنک حکم جلیله اتباعاً در حال باشنی سجده
شکره قویمش وبر صحه و افسین چکه رک جانی جانانه
تسلیم ایلمشدر .

قیلدی اول شاهباز اوج نیاز
احدیت جبالنه پرواز
(مترجه)

تکمله

حضرت خیامک رباعیاتی جمع وتلفیق ایدن (مولانا
احمد الرشیدی التبریزی) دن مرویدرکه بن (نظامی
عروضی سمرقندی) نک دست خطیله محرر اولدینی حالده
زیرده کی مقاله بی بر کتابک ذیلنده کوردم « حجه اثنای
عزیمتمده حضرت خیام بکا دیدیکه « حجدن عودتکده بنم
مزارمی نسیم بهار هر بار اسدکجه اوزرینه کل افشان اولور
بر محله بوله جقسک « بو سوز حجدن عودت ایدنجیه
دکین بنم خاطر نشانم ایدی : لیدی العوده میشارالیهک

ترتیب ایده جک اولور سهك! بوصورتده بینزده نه فرق
قالور؟! سویله باقهیم. « مآئنده اولان رباعی بی انشاد ایله
مستدعی عفو واحسان الهی اولور.

نا کرده کناه در جهان کیست بکو؟
وانکس که کنه نکرد چون زیست بکو؟
من بد کنم و تو بد مکافات کنی!
پس فرق میان من و تو چیست بکو؟

رباعینک ناطق اولدیغی عرض معذرت متدللا نه اقتضاسندن
اوله رق و مسئول مستدعاسی درگاه قاضی الحاجاتده همان رهین
قبول اولغله در حال مرآت صورت حالندن رنک فلاکت و فضا.
حت سیلنور و سیماسنک اسکی صفا و صباحتی ینه رجوع ایله
حال سابقندن دهها زیاده تابش و لمعانه باشلار!!

نومیدیت مباد که رندان پا کباز
نا که بیک خروش بمنزل رسیده اند

آرتق خیامک جانب ایزد متعالدن بو صورتله مظهر
اولدیغی عفو واحسان عال العال اوزرینه فرط سرورندن
سراچه دروننده وجهنک بهجت و بهاسنه معادل تعریفی
ناقابل بر انشراح روحانی و اشراق رحمانی رونما اولمش
و قلبنده دخی ذخارف دنیویه و تعلقات عنصریه دن صیر یلقله
برابر، عالم مجردات و اقلیم روحانیاته طوغری عزم و توجه

بولنمش اولدیغندن اولوجهله خیام دخی ایتدیکنی بولمش!
 وسهام طعن و تشنیعنه ینه کندیسی هدف اوله کلمشدر!
 شویله که هذیان مذکوری ایدر ایتمز آثار مغضویت
 و علائم مقهوریت اوله رق در حال و جهنک لون طبیعیسی
 دکشور! و سموم قهر ربانیدن سیماسی کمور کبی سیم سیاه
 کیسلوب مدهش و قورقنج برقیلغه کیررکه خیامک بو حال
 دهشت اشتمالی کورنجه اهل بزمنک براغوب قاجملری دخی
 امور طبیعیه دندر! خیام ایسه حضارک بردنبره کندیسنندن
 اورکوبده فرار ایلدکلرینی کورنجه بونک اسباب موجبه سنی
 آکلامق ایچون همان کندینی یوقلار! آینه یه صاریلور!
 برده نه باقسونکه صورتی بسبتون دیکرکون! وساحه
 سیماسنده دیولر! عفریتلر! زبانیلر! چهره نمون اولمشدر؟
 بونک اوزرینه کندی کنندن توحش واستکراه ایله
 منتقم حقیقینک پنجه مجازاتنه چارپلمش اولدیغنی اکلار:
 صکره دوشنور طاشنور بوبلیه دن رهایاب اولق ایچون ینه
 جناب غفار الذنوبه التجا واستغانه دندبشقه طریق نجات
 اولدیغنه حکم ایدر: درعقب درکاه ذوالجلاله قبانوب
 متضرعانه برطرزده «ای بنم ربم! دنیاده کنه ایشلمدک
 آدم کیدر؟ وکنه ایشلیان آدم نصل یشایه بیلور؟ بنم
 ایشلدیکم فناغه مقابله بالمثل اوله رق سن دخی فنا جزا

معاشرانك دخی کیفی قاچروب اوجاغنی سوندرمشدر!
 بوسرده زهد و تقوا ایله اصلا مناسبتی اولیان برمستی می
 پرستك قلبنه دکل، ذوقنه طوقلدینی حالدنه یپارسه!
 خیام دخی صراحیسنك قیرلمسیله عیناً آنی یامیش: یعنی
 انضمام سرمستی ایله بر قاتدها کسب قوت ایتیش اولان
 نفس امارهسنه مغلوبیتندن ناشی! روزکاردن یدیکی لطمه
 ادبارك آجیسنی چیقارمغنی قورمش و بناءً علیه جناب
 مرسل الریاحه قارشو؟ مستانه و کستاخانه طعن و هدیانه
 قیام ایله شو رباعی بی سونلشدیر:

ابریق میء مرا شکستی ربی
 بر من درعیشرا ییستی ربی
 بر خاک بر یختی می ناب مرا
 خاکم بدهن مکر

حالبوکه:

کر جله جهان تمام کافر کردد!
 بر دامن کبر یاش ننشیند کرد!

مألنجه بیك بویله ودها بوندن اشنع! مطاعن
 وترهاتك جناب (تعالی شانہ عما یقولون) ك پیرامن جلالنجه
 صریر باب وطنین ذباب! قدر حکم و تأثیری اوله میه جغندن
 وبومثللو تقوهات ناسزانك نتایجنندن اولان هجنت و فضاحت
 بالاخره ینه قائلنه عائد و راجع اوله جنی طبیعیات و مجربا بدن

مرویدر که خیام بر شب پر طربده هر جهتی انواع شمع
 و چراغ ایله منور و روشن و بالجمله اسباب ذوق و شادمانی
 ایله آراسته و مزین بر بزم عیش و عشرت ترتیب و اورایه
 رندان باده نوش و ساقیان سیمین بنا کوشدن بر طاقم معاشران
 میکسار دعوت و احضار ایلش و یاز اولق حسیله اشبو
 بساط ذوق و نشاط آچیق بر محله قورلمشیدی. مدعوین
 حاضر اولنجه بالطبع دور جام کرده و معاشران جنبشه
 باشلادی. شوق و شادی بو بزم طربزاده حکم سورمکده
 و شور شراب قان کبی دکل، جان کبی! اهل بزمک عروق
 و اعصابنه یوریمکده ایدی، تام نشئه لر پارلامغه باشلادیغی
 بر زمان ایدیکه:

شمع بزم آرتور مسون پروانه نك كرمیتن
 روزکار ایلر پریشان قورقرم جمعیتن

فحوا سنجه جمعیت طاغتمق و او جاق سوندرمک معتادی
 اولان فلک! شو بر لمحہ جک ذوقی اهل دله چوق کوره رک، اخذ
 انتقامه قالقشمش و اجر ای مراسمه روزکاری آلت اتخاذا ایلسیله
 او دخی بر حملاه طوفانخیزده مینالری قیره رق میلری
 دوکهرک بزمک آلتی اوستنه کتیرمک و مجلسک روح تانیسی
 مشابه سنده اولان شمع و چراغلری خاموش ایتمک کبی
 حرکات باردانه ده بولنمش اولمغله یالکز خیامک دکل بالجمله

و فدائیر دخی الدقیری امره امثالاً مشارالیهک پیکرناز
 پرورینی چاچاک خنجر هلاک ایلشردر.
 اشته نظام الملائک قتل و اعدامیله برابر حسن صباح
 مشارالیه حقنده آچمش اولدینی خونین و دهشت آیین
 محاربه و مضاربه لره و طرفیندن ناحق دوکیلان بونجه دمء
 مسلمینه دخی هب نظام الملائک ایله حسن صباح یکدیگری
 حقنده اولان معاملات نفسانیلهری سبب اولشدر.

یک داغ دل بسست برای قبیله
 روشن شودهزار چراغ از قبیله

انتهی کلام المترجم .

صدده کلهلم : عمر خیام وطنه عودت ایتسیله نظام
 الملائکه و یرمش اولدینی قول و قراره همان تطبیق حرکتله
 تمامی ایام حیاتی صرف عیش و عشرت ایتمش و مشارالیهک
 مجرد هم مردانه و معاونت اهل پرورانه سنی اثار فعلیه سندن
 اوله رق اسباب کامرانی و سعادتنگ تهبه و تدارکی
 خصوصاً تنده اصلاالم و ضرورت حکمیهرک الی اخر
 العمر رفاه حال و فراغ بال ایله یشایوب کتمشدر.
 اشته بونکچوندر که خیامک رحیق اشعار آبداری ذوق
 سلیم و طبع مستقیم اربانبجه جام و صهبا قدر نشئه بخش
 و روح پرورد.

قاعدۀ کلیہ سنجہ حسن صباحك نكبت و فراریله نظام
 المملک مائل انحطاط اولمش اولان سعادت و اعتباری
 بتکرار عودت ایلدی فقط حیفاکه زرده بیان اولنه جنی
 وجهله بو سعادت موقته نظام المملک کالای کر انبهای
 حیاتنک بدل تقدیسی مقامنه قائم اولدی . شویله که :

حسن صباح رودباره عزیزمتله اوراده رؤسای (اسماعیلیه)
 دن اولوب جمعیت کثیره یه مالک اولان (عبد الملک عطاس)
 ایله کوریشوب عقد رشتۀ اتحاد و اتفاق ایلدکن صکره
 اصفهانہ روان اولمش ونواحی اصفهانده موجود، ملاحظہ
 اسماعیلیان دن برجم غفیری باشنه طویلایوب داعیہ استقلال
 ایله (الموت) قلعہ سنه طوغری یوریه رک اورانک ضبط
 و تسخیرینه موفق اولدکن صکره همان بدخواہ اقبالی
 اولان نظام المملکن اخذثار و انتقام صدینہ دوشمشدر .
 تشبثات مؤثره سی نتایجندن اوله رق داعیان [۱] اسماعیلیه دن
 برقاج فدائی بی نظام المملک اعدام وجودینه مأمور ایتمش

[۱] داعیان رؤسای اسماعیلیه ظرفندن مبعوث اولوب
 مذهب ملاحظه بی ال آتندن نشر و ترویجه قیام ایله اهالی بی اضلال
 و اغفال و دعوتہ اجابت ایتیانلری خفی و جلی ضرب و جرح و اعدام
 ایتک اوزره او تاریخده اطراف عالمه یایلمش اولان کروه مکروهک
 لقبیدر .

نشئت ایدر بر قباحت فطریه در؟ ! حسن صباحك اسباب
 نکبتی ایسه کندی حرکات رقابتکارانه و مستکبرانہ سی سیئہ سی
 اولوب نظام الملك کبی فضل و کیاستله علوجنابی متناسب
 بر ولی نعمتدن کورمش اولدیغی ایولکلری و بیوک بیوک
 لطفلری ایفای تشکره بدل بسبتون آیاق آلتنه آلوب
 چکنسی قضیه سیدرکه اشبو کفران نعمته قارشو حسن صباح
 اصل افندیسی بولنان نظام الملکدن بوندن بشقه بر معامله!
 بکله ماملیدی؟)

هرکه نشیند بجای خویشتن

افتد ویند سزای خویشتن

حسن صباح بو او یونک مجرد نظام الملك طرفندن
 اوینامش اولدیغی کوزیله کورمش کبی بیلدیکی حالدہ بر
 کره مغضوب سلطانی اولدقدن صکره آرتق نظام الملکدن
 بونک آجیسنی چیقارمق ممکن اوله میه جغنی حس ایتدیکندن
 واوراده قالدقجه بلانک دها بترینه چاتمق احتمالاتی وارد
 خاطر اولدیغندن همان

بخت بدتا بکجا میبرد ایشخورما

مصراعنی ورد زبان حرمان ایدرک (أرودبار) جانبه

فراری اختیار ایلدی .

تا نیفتد کسی بنا کامی

دیگری شاد کام نشیند

یایله جق بر دفتری ایکی آیده یایمغه قالقیشان بر جاهلك
 ویره جکی جواب (هیق و یق) دن بشقه نه اوله بیلور ؟ !
 مقدما دخی افاده ایتمشیدم که بو آدم اهل طیش و حوپا
 مزاجدر ! افعال و اقوالنه امنیت جائز اوله من « دیه رک
 حسن صباحی بالمواجهه تزییف و تویخه قالقشدی و سلطانی
 حسن صباح حقنده لزومندن زیاده اغفال و اغضاب
 ایلدی . حسن صباح ایسه مساعی واقعه سنک مکافات
 اوله رق ! مخذول و منکوب محروم و مغضوب سنده لیه رک
 حضور سلطانیدن چیقوب کتدی !

(طرفینک معاملات سابقه سی بر کره منصفانه و بیطرفانه
 محاکمه و موازنه اولنورسه حسن صباحک آنف البیان نکبت
 و خذلانی خصوصنده نظام الملکک اصلا مؤاخذ و مسؤل
 اوله میه جنی تبیین ایدر . اولسه اولسه نظام الملکک قباحتی !
 یالکز کندوسنک آن بآن تنزل و انحطاطنی کمال تهالکله
 بکلیوب طوران و مقصد خائنانه سنک تسریع حصولی ایچون
 هر درلو وسائل و وسائطه متشبت بولنان بر خصم
 احساندیده سنه قارشو (اتق شر من احسنت الیه) امرینه
 اجابتله دها چابق طاورانمسندن و مقابله بالمثل قضیه سنه
 رعایت و مسارعت ایلسنندن عبارت قالورکه بو دخی مجرد
 طبایع بشریه ده مرکوز بر خصلتک احکامنه تبعیتدن

دفترک اشکال و جداولی و خطوط و تقسیماتی وهله
اولی ده نظر فریب سلطانی اوادیسده مؤخرأ امعان
نظرله ملاحظه و مطالعه قلندقدده امارات رد و قبول اولق
اوزره سیمای سلطانیده نه کی آثار نمودار اولدی. حظ
واستحسانمی؟ یوقسه غضب واستهجانمی؟ بوراسنی بیله میز!
فقط شونی خبر ویره بیلورزکه امعان نظری متعاقب،
سلطان «هانی بونک ترتیبی؟ هانی بونک ارتباطی؟ ارقام
یکدیگرینی طوتمیور! صحیفه لر بری برینه اویمیور!» دیه رک
حسن صباحه چیقشدی و چیقشمسیله برابر کمال خشم
وتهورله دفتری قالدیروب باشنه اوررجه سنه حسن صباحک
اوزرینه آتیوردی! بو اثناده حسن صباح نه یاپه جغنی
شاشیروب و خلاف مأمول بو غیظ و غضبک بادی و باعنی
نه ایدوکنی بیلیه رک باشنه صاعقه اینمش کی اولدیغی یرده
بیغلدی قالدی! و بونا قابل تعمیر و تاویل خطای فاحشه
قارشو ویره جکی اجوبه واهیه دها بیوک خطا یرینه
کچه جکنی بیلدیکندن ضروری اختیار سکوت ایله نهایت
سلطانک سؤال مصرانه سنه (هیق و یق) دن بشقه بر جواب
بوله مدی!

حسن صباحک شو حال تدنی اشتمالندن بالاستفاده
نظام الملك بسط مقاله جراتله «پادشاهم! ایکی سنه ده

ایلدیکی شرائطی قبول و ایجاب ایدن آلات و ادواتک
تهیه و استحضارینی اراده بیوردی . حسن صباح دخی دفترک
بر وجه مطلوب ترتیب و تنظیمی درعهده ایلدی . مدت
موعوده دها تکمیل اوله دن دفتر وجوده کلدی ! عرض
و تقدیمه تشبث اولنمقده ایدی که نظام الملک کندینک نکبت
حالیه برابر حسن صباحک سعادت استقبالی تأمین ایتمکده
اولان اشبو حاله واقف اولوب درحال حسن صباحک
امکله رینی بوشه چیقارمغه و آرزوسنه سد ممانعت چکمکه
کرمی تام ایله قیام و صوک تدبیری اولمق اوزره حسن
صباحک کوله سیله خصوصیت تامه سی اولان برخدمتکارینی
مرقوم کوله بی مبالغ خطیره و عدیله بالاطماع افندیسنک
سلطانه تقدیمه مهیا اولدینی دفترک سلسله اعداد و ارقامی
مخفیجه ترتیندن چیقاروبده هرج و مرج ایتدرمکه مأمور
ایلدی . مرقوم دخی بو تکلیف نمک بحرمانه بی ! قبول ایله
ولی نعمتک نکبت حاله آلت اولدی . حسن صباح
علی الصباح اعتمادنامه اقبال ظن ایتدیکی دفتری « فقط
تیره دستی اصحاب اغراض ایله مصائبنامه حاله قولنش
اولسندن بیخبر ! » لدی الاستصحاب کمال شوق و شطارتله
نظام الملک دخی حاضر اولدینی حاله حضور سلطانه
عرض و تقدیمه مسارعت ایلدی .

شویله در بویله در» دیو عزو واسناد ایتمش اولدینی نقایص
ومعایب مجرد مومی الیهی چکه مامز لکنندن ایلر و کلمش بر
کیفیت اولمیلدر کبی، افکاره ذاهب اولمغه باشلادی :
چه فائده که آره سی چوق کچمدن نظام الملکک دلخواهنه
مساعده ظهور ایدن وقعہ آتیہ ینہ حسن صباحک نیر
اقبالنی دوچار عقدہ کسوف ایشدر. شویله که :

بر کون نظام الملک ایلہ حسن صباح حضور سلطانیده
بولندقلری حالدہ سلطان نظام الملکک خطاباً شویله برسؤال
ایراد ایتدی :

«مما لکم منک محصولات ومصر وفاتیله ادخالات و اخرا.
جاتی مبین بر ایستاتستیق دفتری نقدرمدتده ترتیب و تحریر
اولنه بیلور؟» نظام الملک بوکا جواباً «ایکی سنه دن اول
وجوده کله من» دیدیسه ده سلطان دفتر مذکوری استیجال
ایتدیکنندن و نظام الملکک بو جوابی ایسه مطلوب عالییه
موافق کلمدیکنندن برده حسن صباحه طوغری عطف
نگاه ایلہ «سن نه دیرسک؟» دیو صورتی. حسن صباح
دخی «ایکی آی ظرفنده وجوده کله بیلور! فقط شو شرط
ایله که درعهده ایده جک شخصک معیتده محرران چاپک
قلم و دبیران شیرین رقم بولمیلدر» جواب خاطرپسندینی
اعطا ایدنجه سلطان کمال ممنونیتله حسن صباحک درمیان

ایلو و کلمش بر کیفیت ایدی . هر نه حال ایسه نظام الملك
 حسن صباحی سلطانہ تقدیم ایدی . فقط حسن صباحه
 مخصوص اولان امنیتسز لکنندمیدر ؟ یوخسه کندیسنگ
 حزم و احتیاطه رعایتندمیدر ؟ هر نصلسه کیفیت تقدیم غایت
 دوراندیشانه و احتیاطکارانه وقوعه کلمشدر . شویله که نظام
 الملك حسن صباحی تقدیم ایتزدن اول بالطبع اخلاق
 حمیده و اوصاف پسندیده سنی ذکر و تعداد ایلدیکی اثناده
 « فقط براز حدید المشربدر . کندینه امنیت جائز اوله من
 درجده ، عجول و طیاشدر » جمله لرینی در میان ایله اخلاق
 ذمیمه سندن دخی براز بحث ایدرک نواقص تعریف و توصیه .
 سنی بوضورتله اکمال ایش ایدی .

الحاصل حسن صباح اهلیت مادر زاد و استعداد خدا
 دادیسنه ضمیمه اولان حصافت و مهارتی دلالتیله رفته رفته
 مزاج سلطانہ حلول و سلطان دخی امور خطیره و مسائل
 مهمه ده مومی الیه مراجعتله رأی زرین و تدبیر متینسندن
 هر بار مستفید و بهره دار اولدیغندن مومی الیهی دائره
 محرمیتده طوتهرق کندیسنه مستشار مؤتمن و ندیم خاص
 الحاص اتخاذ ایدی که حسن صباحك شو خصوصیت
 تامه سی نتایجندن اولهرق همان سلطان دخی مقدا نظام
 الملك حسن صباح حقه ده « حدید المشربدر حو یا مزاجدر

عمر خیام بر قاچ کون صکره مقصودینی
استحصال ایله تأمین استقبال ایدوب وطنی جانبینه شتابان
اولدی .

حسن صباح دخی دلخواهی وجهله حضور سلطانه
تقدیم اولندقدن صکره آز برمدت طرفنده حسن معاشرت
و فرط کیاستی حسبیله بالجمه ندما وقرنای پادشاهینک میل
و محبتی قزاندقدن بشقه بالذات نظر سلطانیده نظام
الملکه معادل ! و بلکه ده نقطه مقابل دینه جک صورتده بر
موقع خاص و مقام ممتاز کسب و تحصیل ایلدی . نته کیم
بو اجمالک تفصیلی اطرافیه (روضه الصفا) ده بسط و بیان
اولنمشدر .

« الکلام یجر الکلام » قاعده سنجه بوراده نظام
الملک ایله حسن صباح میاننده تاریخه مستند جریان
ایدن وقوعاتک اجمالاً ذکرینی مناسب کورنمشدر .
شویله که :

یوقاریده ایما اولندیغی وجهله حسن صباحک سرای
سلطانی یه رهیاب مناسبت اولسی نظام الملکک اصلا ایشنه
کلدیکی و حسابنه ال ویرمدیکی جالده ینه حسن صباحک
مطلوبنه موافقتله فعلاً اسباب حصولنه دخی تشبث ایلسی
قضیه سی محضا خاطر بلاسندن ورعایت حقوق اقتضاسندن

پیشه ام روز بدنبال نکویان رفتن !
شب چه پنهان ز تو؟! تا صبح قدح پیمایی !

قطعه بی انشاد ایله مرانی افهام و تمه کلام اولمق
اوزره « شو فانی دنیانک آرایش و آرایشنده کوزم یوقدر .
اکر ممکن اولوبده وطن مألوم اولان قریه نك حق
مالکانه سنی بکا احسان ایدرسه کز ایام حیاتی کمال امن
و حضور ایله صرف ساده و باده ! ایتمش اولورم بشقه شی
ایسته م . » جمله لرینی در میان ایله ختم کلام ایلدی .

بعده حسن صباحه متوجهاً « سن نه ایسترسین » دیو
سؤال ایدنجه حسن دخی « حمله مناسب بر خدمتله سرای
سلطانی به مداومت و ملازمت ایسترم » دیدی . فقط بوتمنی
نظام الملکک ملاحظات دور اندیشه سانه ! بر آز ناملایم
دوشدی . زیرا کندیسنه رقابت ایده بیله جک درجده
حسن صباحک بر استعداد خارق العاده به مالک اولدیغنی
نظام الملکک ده اولدن کشف و تفرس ایلشیدی ! نه چاره که
حسب المواخاة تسریر و تطیبی لازمه دن بولنمش اولدیغندن
وایکی رفیقندن برینی مطیب الخاطر و دیکرینی خائب و خاسر
ایتمکی فتوت و مروتنه یا قشدرمه مدیغندن ناچار ایکیسنکده
اسعاف مسئولنی وعد و تبشیر ایلدی .

بر موجب امر نظام الملک مسافر لری حقنده لازم کلان حرمت و رعایت مع زیاده ایفا و اجرا قلندی. اقشام اوستی نظام الملک سرایدن عودت ایتسیله عزیز مسافر لرینی حضورینه ایستدی. بعد الاحضار عهد سابقده یکدیگر لریله نه کونه معامله ده بولمشرسه ینه او معامله بی تجدید و اختیار ایله استفسار خاطره باشلایه رق بر طرز خالصانه و شیوه یکر نکانه ده هر برینی آری آری تطیب و تلطیفدن صکره بینلرنده سبقت ایتمش اولان معاهده اخوت اوزرنده مستقر و ثابت قدم اولدیغنی دخی تأمینات کافیه ایله در میان ایلدی.

اثر تأمینات اوله رق ابتدا خیامه توجیه خطاب ایله «مطلوبك هر نه ایسه بیان ایت» دیدی. خیام دخی اجمال احوال و آمانی مین اولمق اوزره در حال (بتون دنیاده بنم قدر رسوا یوقدر! ایشم کوجم عشق و علاقه، هنرمده آواره لکدر! کوندزین خوبان پشنده طولاشمق! کچه لین دخی سندن نه صاقلایهیم؟ صباحه قدر قدح طولدیروب بوشالتمقدر!) مألنده اولان اشبو:

در همه ملك جهان نیست چومن رسوایی!
علم عشق پرستی هنرم شیدایی!

دیهرک در حال صدانک جلوه‌ساز اهتزاز اولدیغی
 جنبه مجلوییتله امله نظر ایدمجه یولک بر کوشه‌سنده
 دوستان قدیمندن اولوب فقط الم چرخ کچر فتاردن نهال
 صنو بر مثال قامتتری بید مجنون کی بوکلش! وتند بادخزان
 روزکاردن برک وبار طراوتتری دوکلش ایکی ذاتک غریبانه
 و نیازمندانه طور مقده اولدیغی کوردی و کورمسيله برابر
 قلبنده حس ایتمش اولدیغی تمایلات طاقتگذار و اصدقانو ازیسنه
 مغلوب اولوب قالدی. توجیه خطاب ایله استفساز خاطره
 طاورانه جق اولدیسه ده بویله ملائ ناسده آحاددن قیاس اولنان
 اشخاص پرمرده لباس ایله مصاحبت واستیناسه قیام ایتکی
 وظائف محبت و ریاسته مابین کوردیکندن و بو حالی عظمت
 واجلالنه هیچ بروجهله یاقشدیره مدیغندن ناچار مومی الیهما
 ایله ملاقاتی وقت مناسبه تعلیق ایله برابر یاورلرندن برینه
 خطاباً :

« بنم بو ایکی مسافریمی آلده دیوانخانه‌یه کوتور. بن
 عودت ایدمجه‌یه دکین بونلرک لوازم راحت واسباب استرا.
 حتلرینی تهیه واکمال ایله » دیوامر قطعی اعطاسيله (خیام)
 ایله (حسنی) قوناغنه اعزام و کندوسی دخی حضور
 سلطانه متوجهاً شتابان اولوب کتدی.

یا کوچکان چه کرد بین آن بزرگوار
 آری چنین کنند بزرگان روزگار

بر کون اطراف شهری طولاشمقده ایکن برده نه
 باقسونلرکه قارشودن برکیرودار احتشام نمودار وکیروده
 وجهه عزیمتی دربار سلطان اولمق اوزره اشهب سوار
 اجلال اولهرق (نظام الملک) آشکار اولدی.
 آرتق بوتماشای امل بنحشانک مومی الیهمما حقنده درکار
 اولان حسن تأثیر دلپذیرینی بیانه حاجت وارمیدر؟ همان
 بو حالک مشاهده سیله :

ای عروس هنر از بخت شکایت منما
 حجله حسن بیارای که داماد آمد

بیتنی وردزبان شکران ایدرک ایکی رفیق یکدیگری
 تبشیر ودرحال سوقاغک برکوشه سنه چکیلوب نظام الملک
 سهام لحاظنه هدف اوله ییله جک بر نقطه توقف انتخابیله
 نتیجه حاله انتظار ایلدیله. نظام الملک دخی مومی الیهمانک
 موقفی خط استقامتنه یا قلاشمسیله (خیام) همان تیر مقاله
 کشاد ویره رک :

سمند دولت اکر تند و سرکشست ولی
 زهرم همان بسر تازیانه یاد آرید

بیتک مألنی اوقشار برر باعی ایله نظام الملکی عطف
 باصره دفته مجبور ایلدی . مشارالیه دخی :
 آری آری جان فدای آشنا
 آشنا داند صدای آشنا

اولیوب همان اورادن متأثر و محزون، متالم و دلخون، عودته
مجبور اولدیلر! هیچ شبهه ایدلمسونه بو عودت مایوسانه
اثناسنده بونلرک وارد خاطر حزینلری اولمش برکلام
وار ایسه اودخی (روحی) مرحومک بوکلام حقیقت
انجامیدر.

مطبخلرینه آج واران آدم دکنک یر!
دربانلری وار کوز قپوده ال دکنکده!

هر نقدر قپوچیدن کورمش اولدقلری معامله خاطر
شکنانه مومی الیهماپی همان ارزوی حصول کام و سودای
نیل مرامدن واز کچیره جک قدر ترده بر اقدیسهده
مؤخرآ:

اونهال باغ عشوه سکاده ایدر تمایل
آ کوکل نه آه ایدرسین بوکار روز کار دیر لر

مقال بدیع المألنک حصول مقصده دائر اعطا ایتمکده
اولدیغی تأمینات قویه مومی الیهماجه امیدبخش فوز و نجاح
اولدیغندن ینه تشبثلرینه فتور و یرمیهرک دیگر طریقله
وسائل ملاقات تحری واستحصانه ابتدار ایلدیلر. و

روم بجلد، سک آستان درکه کویت
بدین وسیله پیام مکر بکوی توراهی

مألنه توفیق حرکتله سو بسو کزوب چاره جوی نیل
مقصود اولدیلر.

صلای زمین پیماسیله دنیانک هر گوشه سندن دعوتخوان
 محتاجان ومژده رسان عجزه وتهیدستان اولمقدمه ایدی
 بو ائشاده اولجه دخی بیان اولندیغی وجهله نظام الملک
 مکتب آرقداشلی اولوب فقط طالع ناساز و بخت
 شعبده باز سوق ودلالتیله آواره کرد صحرای فقر وفلاکت
 اولان (خیام) ایله (حسن صباح) دخی بر وجه مشروح
 مکتبده ایکن نظام الملک ایله میانه لرنده منعقد اولان معاهده
 مواساتک حقوق مقدسه سنی استیفا والفت قدیمیه استظهاراً
 مشارالیهک عاطفت مخصوصه سنی طلب واستدعا املیه
 خالی بر وقتده نظام الملک حضورینه مراجعت ایتکی
 بالتصمیم همان :

هرکه خواهد کویا و هرکه خواهد کوبرو
 کیرو دار و حاجب و دربان درین درگاه نیست

بیت منیفنک مال تصوف اشتمالنه اعتماداً طوغریجه
 مشارالیهک دربار حشمت مدارینه یناشوب دق باب
 مکرمت ایتدیلسده حیفاً! که :

سک ودربان چو یافتند غریب
 این کریبان بکیرد، آن دامن

عادت مستمره سنجه قیوجی بابادن کورمش اولدقلری
 معامله باردانه ودلشکنانه دنطولایی آرتق آرزومند وصول

وداعی ایفا ایدوب چیقدی چیقمسینه برابر وقتک حکمداری
بولتان (البارسلان) ک دربار شوکت قرارینه شتابان اولوب
بر تقریبه کتاب و منشیان حضور سلکنه کچدی آز مدت
ظرفنده حائر اولدینی فطانت و فضیلت سائقه سیله بالجمله
سرای خلقنک حسن توجهنی قزانمق و تدابیر صائبه سنه
مظاهرت جلوؤ قدر دخی منضم اولمق حسینه حکمدار
مشارالیه کاتب خصوصی اوله رق (دبیرالملک) عنواتی
آلدی و نهایی الامر اقصای مراتب و مناصب بشریه اولان
مرتبه صدارته بالارتقا (نظام الملک) لقب جلیلیه مباهی
و کوندن کونه مظهر توجهات نامتاهی پادشاهی اولدی.

نابرده رنج کنج میسر نمیشود

مزدآن گرفت جان برادرکه کارکرد

بو وجهله نظام الملک حل و عقد امور و تمشیت
مصالح جمهورده مشهود باصره شکران اولان مهارت
و موفقیتی آوازه سی اقطار عالمه انتشار ایله سامعه نواز
جهانیان و مکارم اخلاقی مآثر فعلیه سندن اولوب هر صبح
و شام مخصوص و مبسوط خاص و عام اولان خوان یغمای
احسان و انعامنک شهرت شایعه سی دخی :

دریای اخضر فلک و کشتی هلال

هستند غرق نعمت حاجی نظام ما

آرقداشی دخی حصه مند سعادت ایتمک اوزره بینزده برعهد
وميثاق وفاق عقدینه اتفاق ایتسهك عجا نصل اولور؟
لطیفه برطرف، جدی اوله رق شو تکلیفمه خنده استخفاف
ایله مقابله اولنجیوب سمع قبول ایله تلیق اولنمسنی آرزو
ایدزم»

خیامک شوکلام تکلیف انضمامی درحال (حسن صباح)
و صکره (ابو القاسم) طرفندن کمال استخسان ایله تقدیر
وقبول اولندی وبروجه مشروح استقبلاً یکدیگرینه
معاونت ایتمک اوزره مذکور اوچ ذات بینلرنده عقد
معاهده مواساته قرار ویره رک بیت آتی ایله طی طومار
مقال ایلدیلمر.

دم اقبالده احبانی یاد ایتیانک
ثروتن ایلیه عالمده اطبا تقسیم!

بر منوال مشروح بو اوچ رفیق یکدل و یکداستان
اوله رق تحصیل علومه مشغول اولدیلمر. برچوق زمان
مرور ایتدن (ابو القاسم) میدان مساعیده قصب السبق
فضیلتی بالاحراز هنر ومعلوماجه ایکی آرقداشندن متفرد
وممتاز اولوب علوم وفنوندن بالغاً مابلغ مقاصدینی استحصال
ونقایض علمیة سنی اتمام واکمال ایلدیکیچون آرقداشلرینی
مدرسه یه ومدرسه یی آرقداشلرینه ترک وتوصیه ایله مراسم

اولان مدرسه‌یه دخول ایله گوشه‌کزین حجره‌سعی و تحصیل
اولمشدر. وسلم مدرسه ایله مدارج علیای فضل و کماله ترفع
وارتقا ایشدر.

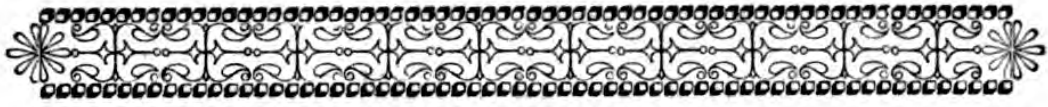
قطعه

اولیان زاویهٔ مدرسه‌ده خاکنشین
اوله‌مز تختکه میکده‌ده پیر مغان

مدرسه عالمی کورمیان آدم بیله‌مز
که چاشمقله نیجه اولور انسان

وار! در مدرسهٔ عمله کین دربان اول
اوله‌مز دیرسن اکر ملک هنرده سلطان
(لمترجه)

مدرسه‌ده خیامک درس شریکی مشاهیردن (ابوالقاسم)
ایله (حسن صباح) اولوب هر اوچی بردبستانک طفلی
وبرکستانک بلبل ایدیلمر. بونلرک بنیاد الفت و امحادی اول
درجه رصین و استوار ایدیکه بر آن یکدیگردن آیرلمزلر
ودائرةٔ اتفاقلرینه آخرنی‌ده قبول ایتمزلر ایدی.
برکون محرمانه و مشفقانه مصاحبه قویلدقلمری اثناده
(خیام) لطیفه طریقیله « فقط نیتی جدی اولمق اوزره »
شویله برکلام سردیله شریکلمرنی استمزاج ایدوب دیدی‌که
« شاید ایلموده معاونت بخت و مساعدهٔ اقبال ایله، اوچمزدن
بریمز برترین پایهٔ دولت و جاهه صعود ایدرسه دیکر ایکی

عرفا وادبا تذکره لرینک اخباری و جهله حکیم بنام
(عمر خیام) خراسان ایالتندن (نیشابور) دنیلان شهر شهیرک
(ذهک) نام قریه سنده زیب کهواره شهود اولمش ونهال
وجود فضائل نمودی دارالسرور نیشابور نسایم عنبرین
شمائیه نشو ونما بولمشدر.

حکیمک پدری (چادر دوز) ایدی :

کندیسی دخی مبادی حالنده پدرینک مسالکنه دوام
ایله چادر جیلق صنعتی اختیار ایلش ایسه ده انجق سوق
طبیعی و ذوق فطری حسبیه اوقات خالیه سنی تنظیم اشعار
ایله امرار ایدر وسوزن زرین تار خیال ایله دوشیزکان
معانی دلفروزه چادره دوز الفاظ رنگین و مقنعه طراز
هبانی دلنشین اولوردی! صنعتی مناسبیه مخاصنی ده (خیام)
تسمیه ایلمشدر.

هجرتک (۴۳۰) سنه سننده صنعتی ترک و مسقط

رأسی بولنان قریه دن مفارقتله نیشابوره عزیمت ایتمش
واوراده (دارالعلوم) اسمیه مسمی اولوب اول تاریخده
علمای متبحرین و فضلالی مشرق زمینک مجمع و آرامگاههی

افاده مخصوصه

بو اثر زیبا کوهر ایکی قسمی حاوی اولوب بری ترجمه
حال دیکری قطعات منتخبه قسمندن عبارتدر: قسم اول
پراکنده اوله رق مقدا ترجمان حقیقت غزته سنه قونلشیدی
بو دفعه دخی قسم ثانی ایله برلکده دستکه آرای طبع و تمثیل
قلندی:

قسم اولک اسلوب ترجمه سی مالاً و قسم ثانینکی ایسه
نه بسبتون آرزو مندان فارسی بی نومید استفاده ایدرجه سنه
مالاً ونه ده کلام اصلینک قوت و مزیتنه خلل ویررجه سنه
حرفیاً اولوب انجق مقتضای طرفینه موافق بر طریق
اقتصاد اختیار ایدلمشدر .

مدلولنجه مشار اليهك بو انفعاله عاجزانه نهايت
ويرمك استدم! آثار نفيسه سندن بالانتخاب ادبي
قسمنك تركجه يه نقل و ترجمه سيله ايفاي وظيفه يه
شتاب ايلدم: ذاتاً «مشارق الانوار آداب و آثار»
اطلاقه سزاوار شو عصر بدايع حصر ملوكانه باي
وسيلة كان بومثلو وظائف مقدسه يي مع زياده
حسن ايفايه معدّ و مهيار: فقط شمديك شرف
توسطده عبد عاجز تقدم ايلديكم جهته بحق مباحي
و مفتخرم.

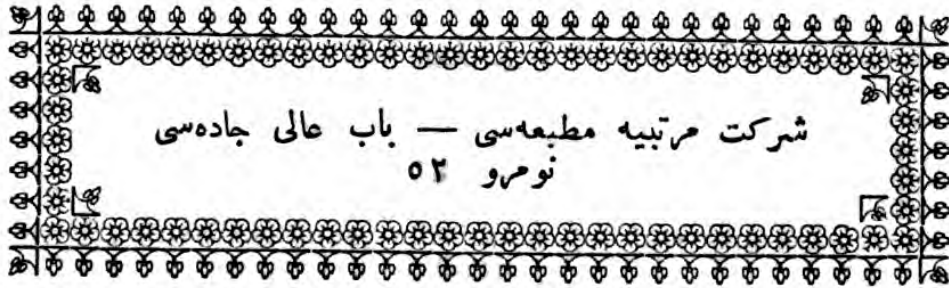
لمعاتندن عصر مسعودك
روشنی بولدی هبدل و دیده
ترکجه دن جامه حریر و پرتد
کیدى بو نسخه پسندیده
روح خيام شادمان اولدی
عصر عبد الحمید خانیده

○ الحکیم الهمام عمر الخيام ○

مکر بو ذاتی فرنگار بزدن زیاده تقدیر و توقیر
ایدر لر مش! چونکه مسموعاتہ نظرًا حکیم مشار الیہک
آثار جلیله سنی دفعاتلہ لسانلرینہ نقل و ترجمہ ایلمشلر.
انسان یاردن بکلدیکی بر وظیفہ یی اغیاردن
کوررسہ کوچنہ جکی و منفعل اوله جفی امور
طبیعیہ دندر: دیمک اولیورکه حضرت خیام دخی
بزہ منفعل اولمشدر! چونکه مترتب ذمت اخوتمز
اولان بر وظیفہ نک ایفاسنی بزدن کورہ جکنہ
اجانبدن کورمشدر. بونکچون انفعال ایتده حقی ده
وار! امدی

رقیب دور تو کردید و من نکردیدم
بیا بدور تو کردم تعصب از دین است!

شرکت مرتبیه مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سی
نومرو ۵۲

~~1048~~
1171

خيام

مشاراليك ترجمه جليله رباعيات منتخبه سني حاويدر

فارسيدن ترجمه اولمشدر

مترجى

مكتب سلطاني معلمرندن

فيضى

ارباب كماله نقص بولق مشكل
صحراى تعصيده يورلىق مشكل
خيامة تعرض ايتك آسان اما
خيام كبي سخنور اولاق مشكل
مترجم

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله

استانبول

(م.ا) شركت مرتبيه مطبعه سى — باب على جاده سى نمرو ۵۲

۱۳۰۳

‘UMAR KHAYYÂM [Rubâ‘iyât]

[Hayyam, müşarünileyhin tercüme-i hal
ile rubaiyat muntahabesini havidir.]

1886.

Pers.f.364

Pers.f. 364

Pers. f.
364